

Norske Harehundklubbers Forbund

AVLSSTRATEGIER

for

Beagle – Drever – Dunker – Finskstøver
Haldenstøver – Hamiltonstøver
Hygenhund – Luzernerstøver
Schillerstøver - Schweizerstøver

www.nhkf.net

RAS foreligger ikke for alle raser av drivende hunder i gruppe 6/4. Noen av disse rasene er tallmessig så små at grunnlaget for å utarbeide en utvidet RAS ikke er til stede. For disse rasene må en henvise til NHKFs generelle retningslinjer for avl.

versjon 1, juni 2013

**Norsk
Kennel Klub**

HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Harejaktens historie; bakgrunn og utvikling	3
NHKFs retningslinjer for avlsarbeidet	4
Målsettinger fram til 2019 for samtlige ti raser	6
Tiltak for å nå de foresatte målene	6
NHKFs krav til avlsrådene	6
Utarbeidelsen av RAS	7
Beagle	8
Drever	18
Dunker	23
Finskstøver	34
Haldenstøver	40
Hamiltonstøver	44
Hygenhund	49
Luzernerstøver	55
Schillerstøver	61
Schweizerstøver	65

Innledning

Norske Harehundklubbers Forbund (NHKF) organiserer drivende hunder i FCI-gruppen 6/4 som kan brukes til jakt på hare, rådyr, hjort, rev og andre rovdyr. NHKF har opprettet 10 avlsråd for de 10 mest anvendte harehundrasene vi benytter i Norge; 8 for langbeinte hunder, og 2 for småhunder som foruten jakt på hare og rev også kan brukes til jakt på rådyr og hjort (beagle og drever). Det er for disse 10 rasene det er utarbeidet RAS.

Harejaktens historie; bakgrunn og utvikling

I vel 350 år har harejakt med drivende hunder vært kjent i Norge, men på kontinentet er jaktformen betydelig eldre. Greske skrifter nevner harejakt med drivende hunder flere hundreår før Kristi fødsel. Norske embedsmenn som besøkte europeiske land ble nok kjent med jaktformen på sine utenlands-ferder, men det var opprettelsen av den norske hær omkring 1650, som for alvor førte den hit til landet. Tyske offiserer som ble hentet for å bygge den norske hæren bragte støvere med seg, senere også tyske bergverksfolk og ingeniører. Etterlevninger etter tyske jakttradisjoner finner vi i de språklige uttrykkene los og dot som er velkjente begreper som brukes den dag i dag. Fra begynnelsen av ble jakten utøvd vesentlig av overklassen, men den bredte seg snart til middelklassen og til slutt til de lavere lag av befolkningen. Så populær ble jaktformen at det på 1800-tallet var harehunder på nesten hver eneste gård i enkelte distrikt. De harehundene som fantes i landet da, hadde varierende utseende og jaktegenskaper. Med økende jaktinteresse ble etterspørselen etter gode hunder større, og en mer bevisst avl tok fart for alvor på slutten av 1800-tallet. I 1898 ble Norsk Kennel Klub stiftet, og i 1902 så *Spesialklub for norske harehunde* dagens lys. De tre norske harehundrasene dunker, hygenhund og haldenstøver kan alle føre sine aner tilbake til begynnelsen eller midten av 1800-tallet. Mer om dette under de enkelte rasene.

Utøvelsen av avlsvirksomheten har variert med så vel velstandsutvikling som innsikt i genetikk. I riktig gamle dager paret man av praktiske og økonomiske grunner helst med nabogårdens hund, mens mange i dagens velstandssamfunn reiser land og strand rundt for å pare tispå med den «optimale» avlshannen. Jegerkorpset har til alle tider vært kvalitetsbevisste, og i og med at jakten setter hundene på svært krevende, fysiske utfordringer, så har rasene utviklet seg til å bli funksjonelle, sunne og sterke. Valper selges nesten utelukkende til jaktformål, kanskje med et visst unntak av beagle, som i noen tilfeller også kjøpes som rene selskapshunder eller showhunder. Jakthunder til tross; alle rasene er i hovedsak også rolige og veltilpassede familiehunder. Men i og med at de nesten utelukkende brukes til jakt, så veies hundenes avlsverdi mye ut i fra jaktegenskaper selv om det også er andre kriterier. De langbeinte harehundrasene skal for eksempel ikke jage rådyr eller annet klauvvilt. Derfor har formbare hunder vært vektlagt til avl. Vi ser i dag at mange hunder bare jager den(de) viltsorten(e) som eieren ønsker. Anbefalte avlshunder må vise til resultater fra så vel jaktprøver som utstillinger, samt ha god helse og være innenfor de rammer og retningslinjer som NKK og NHKF setter. NHKFs retningslinjer for avlsvirksomhet inngår i de rasespesifikke avlsstrategiene (RAS) og er en generell tilpasning til de raser som NHKF har ansvar for.

RETNINGSLINJER FOR AVLSARBEIDET I NORSKE HAREHUNDKLUBBERS FORBUND

1. Hovedmålsetting for avl av harehunder
2. Virkemidler

1. MÅLSETTINGER

Målsettingen for vårt avlsarbeid skal være å forbedre rasenes jaktlige egenskaper, helse og eksteriør. Noen mål er langsiktige, andre kan oppnås raskere. I dette krysningsspunktet må imidlertid aldri hensynet til rasenes helse og avlsbredde vike for kortsiktige ønsker som ikke gagnar rasene på sikt.

Hvis en ser på jaktegenskaper, så er det stor enighet om at nivået på dagens hunder er høyere enn det noen gang har vært. Tiden er derfor inne til i større grad å rette fokus på avlsbredde og helse. Dette for å sikre rasenes eksistens også til kommende jegergenerasjoner.

Langsiktighet er en særdeles viktig grunnpilar i alt avlsarbeid, og det er derfor viktig at egenskapene i avlsmålene er godt gjennomtenkt slik at det kan holdes konstant over tid. Følgende momenter hører inn i rasenes overordnede avlsmål:

- Helse
- Jaktegenskaper
- Gemytt/psykisk helse
- Eksteriør

Avlsarbeidet må tuftes på resultater fra forskermiljøer i kombinasjon med erfaringer i egne rasemiljøer. Jaktegenskapene skal utvikles i retning av styrbar jaktlyst og høyere effektivitet i samsvar med de egenskaper som vektlegges i vårt jaktprøvereglement og vår jaktkultur.

Mentaliteten må utvikles i samsvar med krav stillet av hele samfunnet. Det søkes utviklet en høy aggressivitetsterskel. Hundene må være lett dresserbare, og det bør tilstrebes naturlig buferenhet. De langbeinte rasene bør tilstrebes naturlig klovdyrrenhet. Det må tilstrebes god helsetilstand og et funksjonelt rasetypisk eksteriør.

En er nødt til å bestemme seg for hvilke egenskaper det skal legges vekt på, og om disse skal ha tilnærmet lik vekt eller om noen er viktigere enn andre. Det er viktig å presisere at jo flere avlsmål vi har, jo saktere går framgangen. Utvalgsriteriene må heller aldri bli så idealistiske at de utelukker *for mange* hunder fra avl. Da begrenses avlsbredden med de negative følger det gir.

2. VIRKEMIDLER

A – REGISTRERING AV HUNDENES AVLSVERDI

Det må selvsagt legges vekt på egenskaper som er arvelige og som i størst mulig grad

bygger på faktiske opplysninger som kan registreres (jaktprøver og utstillinger), men en kommer ikke utenom at *noen* egenskaper, for eksempel gemytt og enkelte helseaspekter, ikke blir registrert i noen form for objektive tester. Her vil en være avhengige av den enkelte oppdretters og hannhundeiers redelighet.

For å lykkes med avlsarbeid er den viktigste oppgaven å finne fram til de hundene som avlsmessig er best, dvs søke å finne individer med genetisk utrustning for ønskede egenskaper. Et individs avlsverdi (genotypen) ser en lettest i ettertid, på individets avkom. Det er vanskeligere å finne genotypen før hunden er prøvd i avl. Individets egenverdi eller bruksverdi (fenotypen) som vi registrerer på jaktprøver og utstillinger er ett element i utvelgelsen, men det er like viktig å se på nære slektnings egenskaper. Et individ med høye egenprestasjoner er ikke nødvendigvis en hund med tilsvarende høy avlsverdi. For å finne fram til gode avlshunder må en kombinere individets egne prestasjoner med de nærmeste slektnings.

B – BEGRENSE ØKNING AV INNAVL

En bør søke å begrense økningen av innavlsgrad fordi økt innavlsgrad reduserer den genetiske variasjonen og dermed også mulighetene for avlsmessig framgang. Innavl øker dessuten i betydelig grad faren for opptreden av arvelige defekter.

En absolutt grense for slektskapsparing skal være det som tilsvarer paring mellom fetter/kusine og som gir en innavlsgrad på 6,25 % målt i fem generasjoner. Så høy innavlsgrad som 6,25 % bør imidlertid *kun* brukes i små raser som en nødløsning for å berge populasjonens størrelse. I større raser bør innavlsprosenten ligge betydelig under denne grensen. Høyere innavlsgrader kan i helt spesielle tilfeller tillates for å teste om det finnes eventuelle defekte gener til en hund som er mye brukt i avlen.

Antall avlshanner og avlstisper i forhold til den totale populasjon bestemmer den virkelige (avlsmessige) størrelsen på rasen, også kalt effektiv populasjon. I utgangspunktet skal ingen hannhund ha flere avkom etter seg enn 5 % av summen av fem årsproduksjoner. I store raser bør grensen settes lavere, mens i små raser kan den settes høyere. For hannhunder som brukes i flere land er det nødvendig med samarbeid over landegrensene for å holde oversikt over hvor mange avkom avlshannen har etter seg.

Hvert enkelt avlsråd skal beslutte hvor mange kull, eventuelt hvor mange valper, det er forsvarlig at tispene får ha.

Det er viktig at avlsrådet formulerer klart hvilke objektive krav som stilles for hunder som anbefales til avl, så som jaktprøve- og utstillingsresultater med mer. Også dette bør variere etter rasenes størrelse. En rase med større avlsbredde vil kunne sette betydelig strengere krav enn en rase med mer moderat eller liten avlsbredde.

C – GENERASJONSINTERVALL/SIKKERHET OM AVLSVERDI

Lengden på generasjonsintervallene er av betydning for hastigheten på den avlsmessige framgangen. Problemet er imidlertid at en på unge hunder ikke har en så sikker informasjon om avlsverdien som på eldre hunder. Lovende unghunder kan med fordel anvendes. Så snart en har informasjon om avkommenes prestasjoner, må videre bruk vurderes på nytt. Hunder med dårligere prestasjoner på avkommene enn gjennomsnittet, bør kuttes ut fra avl.

For hunder som gir bedre avkom enn gjennomsnittet, bør en begrenset videre bruk anbefales. Gode avlshunder må imidlertid også brukes med forsiktighet. Det er bedre å sette deres unge avkom fortere i avl, framfor å bruke det gode opphavet for mye.

Avlsdyrenes alder ved parring skal registreres, og det skal beregnes en gjennomsnittsalder for hannhunder og tisper for hver paringssesong.

Målsettinger fram til 2019 for samtlige ti raser:

- å søke å beholde, eller helst øke registreringstallet på det nivået det ligger i 2013.
- å påvirke til økning i antallet som starter på jaktprøver og utstillinger.
- å beholde og helst forbedre rasenes jaktlige kvaliteter.
- å minske defekter/sykdommer.
- å beholde og helst forbedre rasenes mentale status.
- å beholde og helst forbedre rasenes eksteriør.

Tiltak for å nå de foresatte målene:

- å sørge for at avlsrådene besitter tilstrekkelige ressurser så vel faglig som økonomisk til å kunne iverksette våre felles mål.
- å drive opplysningsvirksomhet på arrangerte møter, gjennom Harehunden og på NHKFs nettside.
- å stimulere lokalklubber, avlsråd og raseringer til å jobbe for felles mål.
- å stimulere klubbene til å igangsette tiltak som kan rekruttere flere til vår jaktform, spesielt ungdommer og kvinner.

Krav til avlsrådene:

- holde seg godt orientert om rasens utvikling hva gjelder jaktegenskaper, mentalitet, helse og eksteriør.
- sørge for tilstrekkelig genetisk bredde, jfr. «Retningslinjer for avlsarbeidet i NHKF».
- være skolert i elementær avslære. Dessuten påhviler det medlemmene et ansvar om å holde seg godt informert.
- bidra med sin kunnskap til rasemiljøene, enten i tidsskrifter, på hjemmesider eller på samlinger.
- rapportere virksomheten på standardiserte rapportskjemaer utarbeidet av NHKF. Følgende opplysningene skal være grundig beregnet og besvart:

1. Antall forespørsler
2. Antall anbefalte
3. Antall godkjente
4. Antall avviste
5. Antall paringer

6. Antall fødte kull av anbefalte/godkjente paringer
7. Antall fødte valper av anbefalte/godkjente paringer
8. Gjennomsnittlig kjønnsfordeling i kullene
9. Gjennomsnittlig kullstørrelse
10. Antall hanner brukt til kullene
11. Gjennomsnittlig alder på hannene
12. Gjennomsnittlig alder på tispene
13. Gjennomsnittlig innavlsprosent (5 generasjoner)
14. Høyeste og laveste innavlsprosent beregnet i 5 generasjoner

Videre skal det leveres årsrapport og regnskap til NHKF. Leveringsfrist er 1. februar for den foregående avlssesongen. En avlssesong strekker seg fra 1. jan. t.o.m. 31. des..

Utarbeidelsen av RAS

Retningslinjer for avlsvirksomheten i NHKF (som delvis er gjengitt over) var ute til høring i avlsrådene høsten 2011. Deretter ble det sendt på høring til klubbene. På Representantskapsmøtet i 2012 ble retningslinjene vedtatt uten innsigelser. I 2013 ble RAS utarbeidet for de enkelte raser. Avlsrådene i samarbeid med avlsråds-kontakten i NHKF sto i det alt vesentlige for utarbeidelsen.

Beagle

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Selv om hunder lik i størrelse og bruksområde som den moderne beaglen kan spores tilbake til det antikke Hellas, så regnes rasen opprinnelig å komme fra England. Wilhelm Erobreren tok med seg Talbot hunden til England på 1100 tallet. Talbot hound blir beskrevet som hovedsakelig hvit av utseende, treg av natur og mørk i målet. På et tidspunkt ble Talbot hound krysset med Greyhound for å gjøre den til en raskere jakthund. Talbot hound er antatt å ha gitt opphavet til Southern hound, som igjen er antatt å være forfedrene til beaglen.

Allerede på 1400 tallet vet man at beaglen ble brukt til å jage i "pack"- det vil si at mange hunder ble sluppet samtidig. Jegerne gikk for det meste til fots og det ble primært jaktet på hare. Det fantes på den tiden mange beaglevarianter, og det var først på 1870 tallet at beaglen ble renraset- slik vi kjenner den i dag.

I 1830 etablerte pastor Phillip Honeywood et pack med beagler i Essex, England. Disse hundene er trolig forfedrene til den moderne beaglen. Selv om en ikke vet eksakt hvilke raser som ligger bak i linjene, er det stor grunn til å tro at det er Southern Hound og North Country beagle som er sterkest representert. Pastor Honeywood avlet beagler med tanke på deres jaktlige egenskaper- ikke for deres utseende.

Selv om det er Phillip Honeywood som får æren av utviklingen av den moderne beaglen, var det engelskmannen Thomas Johnson som avgrenset avlen til å omfatte beagler som både var flotte å se på og som var gode jagere.

Beaglen er muligens den eldste av våre harehunder, og var også med på å forme de norske

harehundene fra 1850 årene og videre opp gjennom tidene. Dersom en ser i Norsk Jakthund stambok nr 1 vil en se at Sang tilhørende Skovfoged Meyn, var etter Fingal til Baron H. Wedel. Fingal var avkom etter beaglene Carefull og Pagen, som ble forært av Mr. Honeywood til Oberst Anker og importert i 1858. Dette bekrefter beaglens betydning for de norske rasene.

I midten av 1950 – tallet kom det flere beagler til Norge. De fleste ble hentet fra Sverige, men noen også fra England. Den jaktlige kvaliteten på beaglen var i de første årene god, og beaglen ble fort en populær rase. Men det ble avlet ukritisk på importer en ikke kjente den jaktlige bakgrunnen til. Resultatet var at en fikk beagler som ikke hadde fremdrift i arbeidet på fot og de viste heller ikke god jaktlyst. Men av og til dukket det opp hunder som var gode jagere, disse var stort sett hunder av grosser Borge's importer som CH Montebellos Bella, Sisu, Ch Lasse, Ch Pobby og Kongepokalvinneren Pan.

På slutten av 50 tallet kom de første registrerte kennelnavnene på beagle. De mest kjente var Montebello's til grosser Borge, Drevliens til Oddmund Fagerholt, Kynos til Finn Gjems, Breisås til brødrene Myhre, Sølvverksskogens til Einar Heia og Elvarheims til Halvor Svenkerud.

I slutten av 70 – åra innså flere at det gikk i feil retning. For å få nytt jaktblod inn i rasen, tok avlsrådet med Einar Rønneberg og dosent Aamdal i spissen kontakt med Finland. I Finland hadde de tatt i bruk anerkjente avlsprinsipper fra husdyravlen for å få en gjennomavlet jakthund. Finske hannhunder ble derfor importert eller lånt inn og parret med norske tisper, og resultatene kom. Flere og flere beagler ble stilt på jaktprøver og ble jaktpremiert. Den norske beaglerasen fikk et nødvendig løft.

Under jaktprøvesesongen 1977/78 ble 8 beagler startet på prøve og 4 av dem oppnådde premiering. Fra jaktprøvesesongene 2000 og fram til i dag har vi hatt et snitt på 110 jaktprøvestarter og 61 premieringer pr. sesong. Dette er en formidabel økning som viser den positive utviklingen beaglen i Norge har hatt.

Overordnet mål for rasen

Målsettingen er å avle frem rasetypiske, friske og velfungerende jakthunder, som er til glede for sine eiere og veltilpasset dagens samfunn.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Det antas å være 2800 beagler i Norge i 2013, beregnet ut i fra registreringstall de 10 siste år.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

I 2012 var gjennomsnittlig kullstørrelse hos beagle var 5,04. Sammenligner man tallene fra 2003 ser man at den gjennomsnittlige kullstørrelsen har økt de siste ti årene.

Årstall	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Kullstr	5,04	5,12	5,32	5,36	5,02	4,84	4,61	4,74	4,28	4,29

Innavlsgrad

Innavlsgraden for beagle har de siste 10 år (2003 - 2012) et gjennomsnitt på 1,957 % (5 generasjoner).

Årstall	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Antall kull	48 kull	58 kull	59 kull	75 kull	51 kull	58 kull	62 kull	61 kull	69 kull	44 kull
Gj.sn Innavlsgrad	1,58 %	2,52 %	1,31 %	2,20 %	2,64 %	3,03 %	1,97 %	1,05 %	1,97 %	1,30 %

Bruk av avlsdyr

Det er av stor betydning at rasens genetiske variasjon beholdes. En høy innavlsgrad innebærer at gener dobles (økt homozygoti) og medfører at andre gener går tapt. Selv gener med negativ innvirkning kan dobles. Derfor er genetisk variasjon nødvendig. På den måten opprettholdes rasens gode helse og funksjon, samt skaper forutsetning for å videreutvikle disse funksjonene.

I følge NKKs anbefaling bør en hund ikke ha flere avkom enn tilsvarende 5 % av antall registrerte hunder i rasepopulasjonen i en 5-års periode. De gjeldene retningslinjene for hannhunder er 60-70 avkom, mens det for tisper er maks 5 kull. Dette gjelder også utenlandskregistrerte avlsdyr som brukes i Norge. Statistikker viser at flere av avlsdyrene har flere avkom enn anbefalt, og vil i følge NKK defineres som avlsmatadorer. Gjenparring med samme individer er ikke ønskelig av hensyn til den genetiske variasjonen.

ÅR	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
KULL	44	69	61	62	58	51	75	59	58	48
AVLSHANNER	26	40	29	34	38	36	44	37	37	29
UTENL. HANN*	3	7	4	6	5	5	9	7	10	5

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Beagle er utbredt over hele verden, men det er primært i Norden at den benyttes som ensom drivende jakthund. Derfor er det naturlig at man samarbeider med Sverige og Finland for å hente inn nytt materiale som har dokumenter sine jaktlige egenskaper. Også fra land utenfor Norden importeres det hunder, da først og fremst beagler som er avlet for utstilling- såkalte «showbeagler».

Årstall	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Antall importer	7	13	16	3	8	12	7	8	5	1

Med endret rutiner for å reise med hund har det blitt enklere for norske oppdrettere å benytte seg av utenlandske avlshanner. Hovedsakelig benyttes det hannhund fra Sverige og Finland, men også hannhunder fra Danmark blir benyttet:

Årstall	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Utenl. Avlsh	5	10	7	9	5	5	6	4	7	3

Fordelen med å hente inn hunder fra Sverige og Finland, er at disse hundene oftest har dokumentert sine jaktlige egenskaper. Svakheten er at de kan ha et forbedringspotensial rent eksteriørmessig.

Fordelen med å hente inn hunder fra land utenfor Norden er at disse hundene ofte er velbygde og har dokumentert sitt eksteriør på utstilling. Mens svakheten er at de ikke har dokumentert sine, eller forfedrenes, jaktlige egenskaper.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Kortsiktig målsetting er å arbeide for at avlsdyrene har dokumenter sine egenskaper på jakt og utstilling før de benyttes i avl.
- Langsiktig målsettingen er å opprettholde rasens genetiske variasjon med dens sunne mentalitet, eksteriør, gode helse og funksjonelle egenskaper.
- Unngå at enkelte hannhunder overskrider det anbefalte antallet avkom, samt se til at bruken av helsøsken til velbrukte hannhunder begrenses.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Vårt ønske er at flest mulig følger avlsrådets råd når det gjelder avl. Desto flere paringer avlsrådet for beagle har kontroll over i avlen, desto lettere er det å korrigere vårt arbeid med avlsmålene underveis.
- Oppdrettere må være sitt ansvar bevisst når det gjelder å holde antall paringer/avkom innenfor retningslinjene til rasen. Her må alle ta sin del av ansvaret
- Opprettholde kriterier om krav om jaktprøve/utstillingspremiering for godkjenning/anbefaling av paringer.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

I følge forsikringsselskaperes statistikk tilhører beaglen en av de friskere rasene. Skjoldbruskkjertel-lidelser, ryggproblemer, epilepsi, aseptisk meningitt og hoftededds dysplasi forekommer i lav frekvens innenfor rasen. Beagler med kjente arvelige defekter skal ikke benyttes i avl. Der kjente defektnedarvere finnes bak i linjene på planlagte kull, skal det tilses at det samme anlegget ikke finnes på både mor og fars linje. Bare sunne og friske dyr skal benyttes i avl.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Den generelle helsetilstanden i rasen er god i forhold til raser som det er naturlig å sammenlikne seg med. Men som alle andre raser har også vår noen utfordringer en bør ta tak i;

Aseptisk Meningitt Syndrom (AMS) er en lidelse rammer mange raser, deriblant beagle. Det ble først kalt Beagle Pain Syndrome (BPS) fordi det ble funnet i en koloni av beagler brukt til forskning på slutten av 1980-tallet. AMS en tilstand av steril hjernehinnebetennelse.

Syndromet gir en rekke symptomer og blir ofte feildiagnostisert som Lyme sykdom, cervical / spinal skade, eller massiv bakteriell infeksjon. Typiske symptomer er Cervical smerte, risting, krum rygg holdning, feber, manglende appetitt, stiv nakke, muskelspasmer (spesielt i frambeina og nakke), slapphet, og uvilje mot å flytte seg. AMS oppstår vanligvis første gang hos valper i 4-10 måneders alder, men kan også ses hos eldre hunder. Tisper og

hannhunder rammes likt. Årsaken til AMS er foreløpig ukjent. Diagnosen stilles oftest basert på symptomer og en spinal prøve.

Målsetting:

- Man ønsker å holde oversikt over forekomsten av AMS hos beagle i Norge.

Strategi:

- Man ønsker at kjente tilfeller av AMS innrapporteres til avlsrådet slik at man kan holde en oversikt over forekomsten.
- Det er i dag ingen avlsrestriksjoner annet enn at en unngår å avle på diagnostiserte tilfeller.

Musladin Luke Syndrom (MLS) er en genetisk betinget tilvekstlidelse i fremfor alt ben, bindevev og hud. Tilstanden kalles også "tight skin disease", som kan oversettes til "trang hud sykdom". Den forårsakes av en mutasjon av et enkelt gen. MLS- mutasjonen forekommer hos hunder bare hos beaglerasen, men finnes også i en variant hos mennesker.

Lidelsen anses å ha sin opprinnelse tilbake i tid, kanskje for mer enn 100 år siden og har deretter blitt spredd over alt i verden hvor det forekommer avl med beagle. Symptomene synes ikke på den nyfødte valpen, men merkes oftest først etter 8 ukers alder når valpen allerede har rukket å bli overlevert til sine nye eiere. Lidelsen er vanligvis fullt utviklet ved ett års alder. Spesielt karakteristiske tegn hos valper med MLS er korte tær på forben eller alle fire ben, brettet og høyt ansatte ører på flat skalle med ekstra brusk i dem, skrå stilte smale øyne (der av navnet Chinese Beagle Syndrom), krokete ben og veldig tykk og stram hud. Valper med MLS er liten av vekst med et veldig stivt ganglag. De korte tærne gjør at de står og går som en ballerina. (se bilde) I midlertidig er det viktig å merke seg at ikke alle valper viser alle tegn/symptomer på lidelsen. Beagler med MLS beskrives for øvrig som uvanlig trivelige og sosiale, noe som forøvrig også gjelder mennesker med lignende lidelse. Beagler med MLS lever et godt liv og kan bli gamle, men de er ikke egnet til jakt på grunn av overnevnte symptomer.

Målsetting:

- Man ønsker å holde oversikt over forekomsten av MLS, og oppfordrer til å teste beagler før de benyttes i avl.
- Langsiktig målsetting er at flest mulig av beagler, som skal benyttes i avl, er testet for MLS.

Strategi:

- Man ønsker at kjente tilfeller av MLS innrapporteres til avlsrådet slik at man kan holde en oversikt over forekomsten.
- Man opplyser om MLS på hjemmesiden, og oppfordrer til å teste beaglene.
- Kjente anleggsbærere (MLS/N) kan bare benyttes i avl med hunder som ikke er bærer av anlegget (N/N). Hunder som har MLS skal ikke benyttes i avl.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Beaglen er en frisk rase, og reproduksjonsproblemer er ikke et nevneverdig problem hos rasen.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Målsetting om at bare sunne og friske beagler skal anvendes i avl. Ingen beagler med kjente arvelige defekter skal anvendes.
- Man prioriterer å sette fokus på å redusere forekomsten av AMS og MLS, og setter dette som et mål for avlsarbeidet i rasen.
- Avlsrådet vil fortsette å gi råd i forhold til avl på hunder beslektet med kjente eller teoretiske bærere av MLS.
- Fortsette videre samarbeid med Finland og Sverige om utveksling av informasjon vedrørende rasens helse.
- Man vil fortsette å holde en oversikt over forekomst av defekter/feil, og arbeide for at syke hunder utelukkes fra avl.

Prioritering og strategi for å nå målene

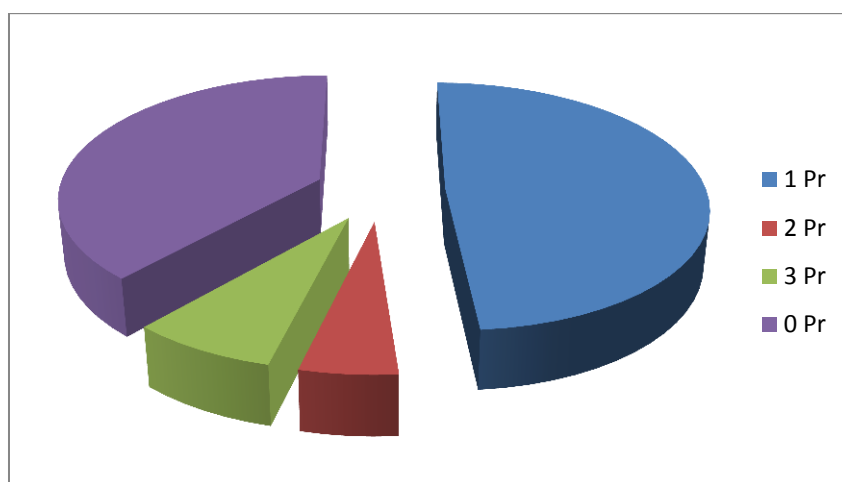
- Kontroll av avlsråd, og åpenhet blant oppdrettere og hundeeiere.

Mentalitet og bruksegenskaper

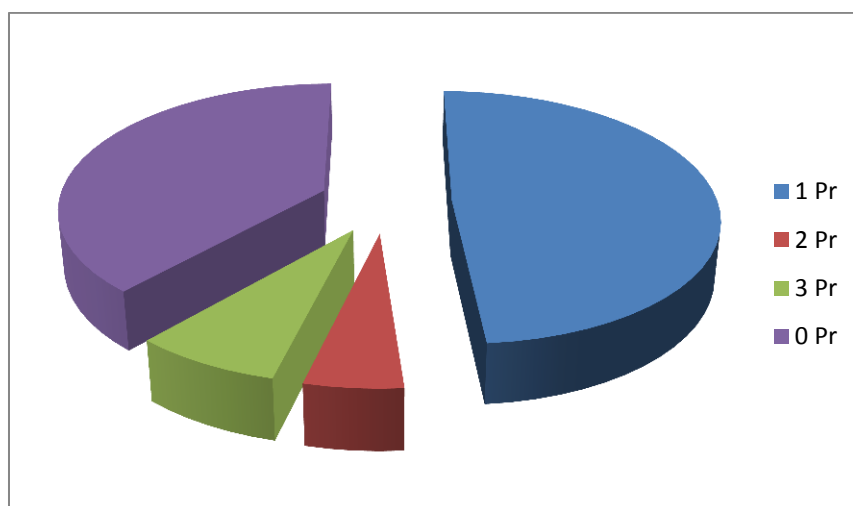
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Når det gjelder jaktprøver de senere år har både deltakelse og graden av premierte hunder økt i stor skala.

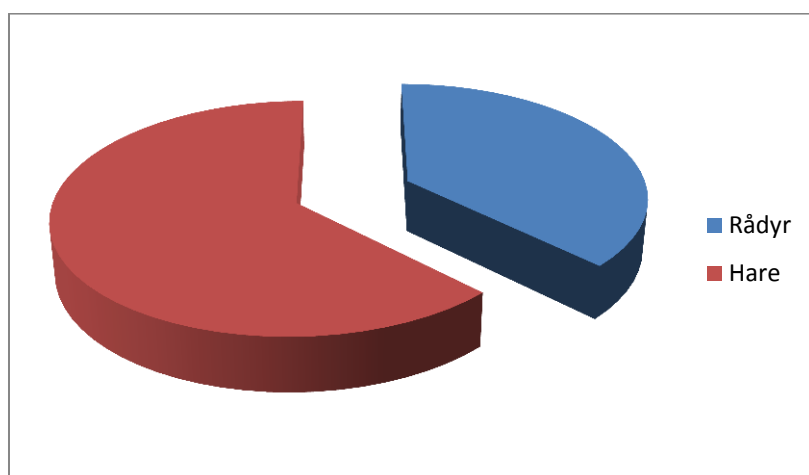
Åpen Prøve 2012:

Småhundprøve 2012:

Fordeling oppnådd premiering på hare og rådyr:

Bedømmelse av beagler på jaktprøve viser at rasen har god jaktlyst, er drevsikker, er flink til å utrede tap og har et godt mål med god hørbarhet. Men det er fremdeles forbedringspotensielle på søket hos beaglen.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Beaglen skal være en åpen, vennlig og livlig jakthund. Mentaltester har aldri vært nødvendig i rasens eksistens, da dens lynne er meget lugnt og trivelig.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Det jobbes kontinuerlig med å opprettholde og forbedre rasens jaktlige egenskaper.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Innhente opplysninger fra jaktprøveprotokoller og informasjon fra oppdrettere/valpekjøpere/unghundeiere slik at avlsrådet får kartlagt jaktegenskaper i rasens populasjon
- Man ønsker å utelukke nervøse, aggressive, skye og svært hormonelle hunder i avl. Det er derfor viktig at oppdrettere og hannahundeiere vurderer sine avlsdyr med tanke på dette.

Atferd

Beaglen skal være en åpen, vennlig og livlig jakthund. Den skal være modig, veldig aktiv, utholdende og målbevisst/bestemt. Den skal være våken, intelligent og ha et stabilt temperament. Den får aldri vise aggressivitet eller skyhet

Atferdsproblemer

Beaglen er en vennlig og snill rase som fungerer utmerket som familiehund. Men med sin bakgrunn som jakthund er det en rase som krever mye aktivitet og som er avlet for å arbeide selvstendig. Disse egenskapene kan det by på utfordringer dersom hunden ikke får utløp for sin energi.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Målet er å opprettholde en rase med de nevnte mentale egenskapene.
- Da atferdsproblemer har ganske høy arvbarhet, anbefales det at hunder med atferdsproblemer ikke brukes i avl.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Man ønsker å utelukke nervøse, aggressive, skye hunder i avl. Man oppfordrer oppdrettere og hannahundeiere om å vurdere sine avlsdyr nøye med tanke på atferdsproblemer og utelate dem fra avl der dette forekommer.
- Opprettholde rasens gode adferd.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Kvaliteten på beagler i Norge må sies å være god, takket være oppdrettere som har lagt ned mye arbeid og engasjement i avlsarbeidet, men det finnes et klart forbedringspotensial. I dagens eksteriørbedømmelser fremholdes som oftest at beaglene har godt gemytt, god pelskvalitet og farge, gode poter og bitt uten anmerkning.

Når det gjelder mindre gode eksteriørtrekk er det som oftest at det er ønskelig med bedre hoder i form av ikke snipete snuteparti, mørkere øyne, lavere ansatt og lengre ører og mer hvelving av skallen. I tillegg er det ønskelig med bedre vinkling foran og bak, og godt tilbakelagt skulder. Når det gjelder bevegelser er det ønskelig med mer driv og rekkevidde.

Overdrevne eksteriørtrekk

Det finnes ingen overdrevne eksteriørtrekk som innebærer risiko for helseproblem hos rasen.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Å streve for at rasestandarden etterfølges.
- Å se opp for ulike abnormiteter som kan påvirke rasens eksteriør og funksjonalitet, som for eksempel krokete frambein.
- Passe på at størrelsen på beaglen ikke blir for stor.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Man oppfordrer alle oppdrettere av rasen til å lære seg rasestandarden.
- Man oppfordrer oppdrettere til å vurdere sine avlsdyr nøye med tanke på rasens standard.
- Man ønsker å ha dommerkonferanser for dommere der man kan formidle det som ønskes å vektlegges m.h.t. eksteriøret i vår rase.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Avlsrådet for beagle ønsker å avle frem friske og funksjonelle beagler, som er i tråd med rasestandarden, og som er til glede for sine eiere og sine omgivelser. Avlsrådet arbeider etter de retningslinjer om avlsarbeid som er av utarbeidet av NKK og NHKF, videre har avlsrådet utarbeidet egne avlskriterier og avlsmål for rasen. RAS vil i tillegg til dette være et godt hjelpemiddel for å bekjentgjøre og sikre kontinuitet i avlsarbeidet i rasen.

Unngå matador-avl

En avlshund, både norske- og utenlandsregistrerte, bør ikke ha flere avkom etter seg enn tilsvarende 5 % av antall registrerte hunder i rasepopulasjonen i en 5 års periode. Hos beaglen tilsvarer dette 60-70 avkom hos hannhunder og 5 kull hos tisper.

Holde innavlsgraden på/under 6,25 %.

Ved planlegging av et valpekull bør innavlsgraden være mindre enn 6,25 %. En høy innavlsgrad innebærer at gener dobles (økt homozygoti) og medfører at andre gener går tapt. Selv gener med negativ innvirkning kan dobles. Derfor er genetisk variasjon nødvendig.

Sykdommer og defekter

For å unngå disse er det viktig at man ikke avler på syke hunder. Man er helt avhengige av at sykdomstilfeller av alvorlig art blir innrapportert til avlsrådet.

Fokus på mentale egenskaper

Da beagle regnes som en familie- og jakthund, er det viktig at man har fokus på de mentale egenskaper som trengs for å fungere godt i denne rollen.

Fokus på adferd

For å unngå problematferd innenfor rasen, bør man ikke bruke hunder med atferdsproblemer i avl, slik som hunder med hundeaggresjon, høyt stressnivå eller nervøsitet.

Åpenhet blant oppdrettere

Det viktigste er at oppdretterne er ærlige seg i mellom vedrørende sykdommer, mentalitet og defekter på sine valper. Dette bidrar til en sunnere avl.

Drever

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Drever stammer fra dachs og støver (der Bracke), og het tidligere dachsbracke. Vi regner dreveren som en svensk rase. I Sverige ble den registrert under navnet drever i 1947. Til Norge kom den etter hvert, og her i landet ble det i 1960 registrert 179 drevere. Drever er en drivende allroundhund som kan drive hare, rev, rådyr og hjort. Den er også en meget brukt ettersøkshund.

Drever er en robust hund, den er spornøye og forholdsvis saktejagende. En drever skal være lang, lav og grov.

Overordnet mål for rasen

Det arbeides for å beholde rasen sunn og frisk. Dette gjøres ved å sørge for genetisk variasjon, og lav innavlsgrad. Det må ikke avles på syke individer. Jaktegenskaper og god mentalitet skal telle høyt. Foruten å være en god jakthund, skal dreveren også være en lun og snill familiehund.

Eksteriøret blir bedømt på utstilling ut ifra rasestandard, og man må se til at det ikke avles på dyr med diskvalifiserende feil og mangler.

Det er også igangsatt et bredere nordisk samarbeid (Norge, Sverige og Finland), for å bevare og styrke rasen på best mulig måte.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Registreringer i Norge:

ÅR:	1960	1975	1980	1991	1994	2002	2003	2008	2009	2010	2011	2012
STK:	179	81	112	431	522	250	146	253	295	245	199	244

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Kullstørrelsen har i gjennomsnitt ligget på 5,5 de siste årene.

Innavlsgrad

Innavlsgraden er basert på de anbefalinger som går via avlsrådet. Siste år lå innavlsgraden på de anbefalte kullene på 1.76 %, dette over 5 generasjoner.

Bruk av avlsdyr

Alle avlsdyr skal være friske og uten diskvalifiserende feil. Begge foreldre bør være jakt og utstillingspremierte. En hannhund skal ha maksimalt 60 valper i Norge. Det arbeides også nå på nordisk-basis med å få et maks antall valper totalt, ikke bare per land. Dette for å få bredere avlslinjer, og for å unngå at man bruker for mye av de samme hannene. De aller fleste norske drevere har svenske linjer bak seg, og det er derfor viktig at man arbeider godt på kryss av landegrensene.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det brukes hanner fra Sverige i noen grad. Opphør av HD-sperre har gjort dette lettere, men man som tidligere nevnt har man mye av det samme blodet i de norske hundene. Finske hunder har også sitt utspring fra Sverige så det er ikke så mye nytt å hente der.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Beholde en harmonisk hund.
- Opprettholde eller øke antall registreringer i forhold til 2012.
- Satse på å unngå høye innavlsgrader. Beholde en stor genetisk variasjon.
- Beholde en jakthund med stor jaktlyst og gode jaktegenskaper.

Prioritering og strategi for å nå målene

Vi ønsker å bruke avlsdyr som har vist gode jaktegenskaper og som har en god helse og et godt eksteriør. Det er ønskelig å se hva en hannhund tilfører rasen, så når en unghund har fått 5 kull, settes den på vent til resultater fra valper foreligger.

Vi vil unngå kunstig inseminering og heller ikke tillate gjenparing, da antallet valper med like gener på den måten kan bli for høyt.

Det anbefales at hannhundene som står på hannhundlista starter på jaktprøve etter fylte 6 år. Dette for å bevise at de fortsatt er i god form, og holder mål som gode avlshunder. Eier av hannhunder som står på hannhundlista må selv sørge for at paringene går gjennom avlsrådet.

Avlsrådet kategoriserer paringer som enten anbefalt eller godkjent. I retningslinjene for avlsrådene som ligger inn under Norske Harehundklubbers Forbund er det satt en grense på maks 6,25 % innavlsgrad. Så høy innavlsgrad er i noen tilfeller nødvendig for små raser som har et begrenset antall avlshunder. Dreveren er ikke blant disse, og derfor har avlsrådet gjennom flere år forsøkt å holde seg under 3 %. Dette har ført til at vi skiller en paring som anbefalt eller godkjent etter følgende kriterier:

Anbefalt:

- Innavlsgrad under 3 %.
- Begge foreldre oppfyller de krav som er satt til bruks-/utstillingspremiering.

- Oppfyller etiske retningslinjer fra N.K.K.
- Hannhunden er innenfor makstall for valper
- Ingen av foreldrene har påviste sykdommer/mangler. Heller ikke nært beslektede individer.

Godkjent:

- Innavlsgrad under 6,25%
- Begge foreldre oppfyller de krav som er satt til bruks-/utstillingspremiering
- Oppfyller etiske retningslinjer fra NKK
- Hannhund er innenfor makstall for valper
- Ingen av foreldrene har påvist sykdommer/mangler. Heller ikke nært beslektede individer.

Tispe-eiere har anledning til å komme med eget ønske om hannhund, men avlsrådet avgjør i slike tilfeller om paringen kan anbefales eller godkjennes. Det er viktig å presisere at anbefaling eller godkjenning kun gis før parring. Etterskuddsbehandling av forespørsel vil ikke bli gitt!

Det er viktig at vi tilstreber å ha god tid til dette arbeidet. Planlegg eventuelle paringer før tisper begynner å løpe!

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Drever er en jevnt over sunn rase. Det forekommer noen få individer med lungeødem eller hjertefeil. Norsk avlsråd for drever arbeider nå med å kartlegge og registrere dokumenterte tilfeller av lungeødem. Det foreligger et eget registreringsskjema på nettsiden www.drever.no, hvor eiere av drevere bl.a. svarer på spørsmål om tidligere symptomer og diagnostisering. Det bes også om kopi av veterinærattest for å unngå tilfeller hvor eier selv har stilt diagnosen. Målet med innrapporteringen er å få kartlagt hunder som bør tas ut av avlen, og for å få en pekepinn mot mulige utløselige faktorer på sykdommen. Sverige har over flere år arbeidet med innrapportering ved mistanke om lungeødem, med samme mål som Norge nå har. Det vil arbeides videre med å utveksle erfaring og resultater på kryss av landegrensene for å finne en mulig løsning på å bekjempe utfordringen med lungeødem.

HD er ikke et problem for rasen, derfor er det lenger heller ingen krav til røntging.

Defekter som haleknekk, langhårede individer, tannfeil, bittfeil, osv. vil komme frem på utstilling, og dermed vil ikke individer med grove feil og/eller mangler bli premiært.

Reproduksjon

Avlsrådet fraråder inseminering. Paring bør skje på naturlig måte, mellom hannhund og tispe.

Gode fruktbarhetsegenskaper er av stor betydning for en rases overlevelse. Dessverre er disse egenskapene dårlig kartlagt innen flere ulike hunderaser, deriblant drever. I Norge har avlsrådet ingen konkret kartlegging med prosent på antall tomme tisper, eller sædkvalitet hos hanner. Det nærmeste vi kommer er en undersøkelse utført i Sverige fra 2002-2003 hvor Svenska Dreverklubben sendte ut et spørreskjema til deres oppdrettere. I alt svarte 56 oppdrettere på spørsmålene. Totalt hadde de paret 141 tisper i 2002 og 2003 (t.o.m. oktober). Av disse gikk 20 tisper tomme, dvs. 14,2 %. Det er vanskelig å avgjøre om det er der statistikken normalt ligger, eller hva som forårsaket at så mange gikk tomme. En årsak kan være mangel på kunnskap blant uerfarne oppdrettere, men som oftest er det skjedd at

tidspunktet for paring er feil. Det kan også forekomme at ei tisse får herpes og da kaster valpene. Etter å ha hatt herpes én gang, blir hun immun hvilket vil si at hun kun kan miste ett kull.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Hunder med lungeødem må kartlegges, og det må ikke avles videre på disse. Vi ønsker at dreveren skal være frisk og sunn. Derfor skal eier av hund med mistanke om lungeødem kontakte veterinær, for å få attest med bekreftelse på sykdommen. Deretter skal kopi av attesten sendes avlsrådet, sammen med et utfylt skjema for innmelding av lungeødem. (finnes på www.drever.no).

Atferd og mentalitet

Rent unntaksvis fins det drevere som er i overkant harde og tøffe i gemyttet. Dette kan fort bli et problem, og det er derfor tatt i bruk ulike tiltak opp igjennom årene for å fjerne slik uønsket adferd. Blant annet vil hunder som viser aggressiv atferd ovenfor dommer, det være seg på jaktprøve eller i utstillingsringen, bli utvist/diskvalifisert. Dreveren har som oftest et godt og stabilt temperament, til tross for at den er kjent for å være sta og robust. Den fungerer derfor godt som en kombinasjon av jakthund og familiehund.

Jakt- og bruksegenskaper

Dreveren er en rase som er kjent for sin store jaktlyst og sitt store mot. Under er en oversikt fra flere sesonger over antall startende på jaktprøver, og deretter premieringsprosenten. Man kan ut ifra disse tallene se at dreveren totalt sett har en høy premieringsprosent, men at det har vært en liten nedgang de siste sesongene. Antall startende er også noe redusert. Dette er noe som er viktig å ha i bakhodet i arbeidet fremover. Årsakene kan være mange, men det er ingen tvil om at rekruttering og informasjon er et vesentlig tiltak, sammen med utdanning av flere jaktprøvedommere med særlig interesse for småhunder, og en god og riktig avlsstrategi.

Sesong:	Antall startende:	Antall premierte:	Prosent:
2011-2012	220 stk	183 stk	79,9%
2010-2011	200 stk	165 stk	82,5%
2009-2010	226 stk	188 stk	83,2%
2008-2009	228 stk	177 stk	77,6%

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Dreveren skal være en relativt lang og lavstilt hund, som preges av styrke og robusthet, mer enn edelhet og fart. Den skal ha god reising, godt utviklet muskulatur og ha god bevegelighet. Kjønnspreget skal være tydelig. For å få en robust og utholdende jakthund, er det svært viktig at eksteriøret er bra.

Overdrevne eksteriørtrekk

Dreveren skal som tidligere nevnt være en lang og lavstilt hund. Det betyr at en grov og lavt liggende brystkasse er viktig, og den skal være eggeformet. Likevel kan det forekomme hunder som er mer oppsvingt fra bryst til lyske enn ønskelig. Det laveste punktet på brystet skal tydelig være lavere enn albuen. Man vil i en kritikk fra en eksteriørdommer kunne lese dette som at der er for mye luft under hunden. Nevner også at hannhunder som får utdelt CK eller CERT på utstilling skal være mellom 34 og 36 cm, og tisper mellom 33 og 34 cm. Dette for å unngå avl på individer som er for lave/høye.

Dreveren sine korte bein er et resultat av dvergavl. Dette gjør at det forekommer individer med noe krokete forlemmer. Dette er noe man ønsker minst mulig av, og derfor står det i rasestandarden at forlemmer skal være rette sett forfra, med overarmer godt tilliggende til brystet. Albueene skal hverken være inn- eller utover dreid. Det er også viktig at potene ikke er innover- eller utover dreide, og at tærne er samlet og ikke flate. Man vil også se at en drever med overdrevne krokete forlemmer ikke klarer å bevege seg på en god måte, hvilket vil resultere i dårlig bevegelser og også redusert bruksnivå med tanke på jakt og utholdenhet.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Dreveren skal være en allsidig og god jakt- og familiehund, samtidig som den skal være sunn og energisk.

Den skal være formbar og anvendelig som jakthund på de dyreslag den er beregnet for, innenfor de regler som samfunnet krever av en moderne jakthund. For å nå disse målene er et bredt og samkjørt nordisk samarbeid svært viktig.

DUNKER

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Dunkerhistorien starter på 1800 tallet. Navnet dunker stammer fra kaptein Wilhelm Conrad Dunker (1807 – 1860) som drev oppdrett av harehunder.

I 1826 fikk Dunker sin berømte droplete hund Alarm. Alarm's mor var ei grå marmorert tise, og Alarm's far var Jacob Krefting's berømte Hvide Musik. Hvide Musik var nesten helt hvit, og det antas at han ble overtatt av Krefting fra et følge av omstreifere fra Mellom-Europa. Hvide Musik's opphav er ukjent, og det forekommer flere teorier. Etterkommerne av hundene til kaptein Dunker ble det etter hvert mange av, og de hadde et godt ord på seg for sine utmerkede jaktegenskaper.

I 1877 arrangerte Christiania Jægerklub den aller første hundeutstillingen i Norden. Utstillingen ble avholdt i Christiania, og var åpen for jakthundraser. Hensikten var å gjøre en innsats for å bevare de gamle norske rasetyper, og starte stambokføring. Den første standarden for Norske hare- og revehunder ble utgitt av Christiania Jægerklub i 1895

Sang, med stambok nr.1 som levde i 1860 – 70 årene, hadde Dunkers Alarm som tippoldefar, men også innslag av skotske beagler på farssiden. I 1888 fikk Anton Poulsson, senere en av stifterne til Specialklub for Norske Harehunde og klubbens første formann, sin Ring med stambok nr.10. Ring ble en viktig hund i oppbyggingen av dunkerrasen. Ring var en sterkbygd, utmerket hund både når det gjaldt eksteriør og jaktegenskaper, og var et produkt av sterk innavl. Ring ble paret med sin datter Klinge 6 ganger for å befeste typepreget enda sterkere, og disse valpene ble plassert hos slekt og nære bekjente av Poulsson i grenseområdene Telemark, Vestfold og Buskerud.

Det neste leddet som fikk stor betydning for senere dunkeravl, var Feiom med stambok nr. 432 til A. Gullowsen. Feiom er far til Stolt 658 til Omsted. Stolt har Ring 10 og Klinge 13 som

oldeforeldre både på mor og far siden. De aller fleste senere dunkere kan føres tilbake til disse hundene. Stolt 658 til Omsted ble opphav til tre hunder med navn Seier, som frem til 1940 blir toneangivende i dunkeravlen, og dette blodet ble spredd over hele landet. Disse tre Seier hundene er kjent som Telemarkstrioen. Den første, champion Seier 1362 til Dr. Backer ble født i 1905. Denne var far til champion Seier 3296 til Einar Hansen, som igjen var far til champion Seier 7932 til Myhre og Eika født i 1925. Disse hundene ble opphav til mange gode dunkere, og de bidro til å befestе den lågstilte, beinføre dunkertypen med dunkerblikket. Denne typen kjenner vi også benevnt som «Telemarksdunker».

Standarden for dunker ble sammen med hygenhund formelt opprettet av "Specialklub for Norske Harehundene" i klubbens stiftelsesår 1902. De norske harehundene var på denne tiden en sammensatt gruppe av uensartede typer, og formålet var, sitat:

"å redde fra fuldstendig ødelæggelse de rester vi har af vore gamle harehundstammer".

De norske harehundene ble da i 1902 delt i to raser, Dunkers og Hygens rase, bestemt ut i fra type og farge. De ble oppkalt etter oppdretterne kaptein Wilhelm Conrad Dunker, som hadde avlet frem "dunkertypen", og prokurator Hans Fredrik Hygen som hadde avlet frem rød/hvite hunder.

Det som skilte Dunkers hunder fra de øvrige harehundene på denne tiden, var den droplete fargen og mange av dem hadde glassøyne, samt deres utmerkede jaktegenskaper. Målsettingen "dunkerfolket" satte seg, var å befestе og videreutvikle de beste egenskapene i den gamle norske harehundstammen. De ønsket en robust brukshund med et rolig og behersket gemytt. Dette kom også tydelig frem i standarden, der de beskrev en tydelig rektangulær, middels stor og kraftig hund. Dunkeren skulle ha solide, senesterke bein, og ha et stritt hårlag. Hodet skulle være tørt og litt langstrakt, med mørke, rolige øyne med et alvorlig uttrykk. Det samme som vi kjenner igjen i dagens standard.

Dunker og hygenhund ble i en kort periode slått sammen til norsk harehund i 1925, men de ble skilt til to raser igjen i 1934.

For å bedre den genetiske variasjonen og helsesituasjonen, gav NKK i 1989 tillatelse til innkryssing av andre raser i dunkeren. De første innkryssningene ble gjort med hamiltonstøver, som er den rasen som bygningsmessig passer best til dunkeren. Senere er det foretatt innkryssing av både hygenhund og finsk støver. Det er totalt født 15 dunker kryssningskull fra 1989 – 2012. 6 av disse er med hamiltonstøver, 5 med finskstøver og 4 med hygenhund. I tillegg er det 5 kull med X-registrert hygenhund (og dunker).

Overordnet mål for rasen

Dunkeren skal være en sunn og frisk rase.

Rasekarakteristiske trekk og egenskaper med hensyn til jaktegenskaper, type, eksteriør og mentalitet skal befestes og videreutvikles for å sikre fremtiden for vår største nasjonale harehundrase.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Dunkeren er i dag en liten rase, og hovedpopulasjonen er i Norge. Det finnes noen dunkere i Sverige, og der blir det av og til også født noen kull. Hundene i Sverige er (med et par unntak) av de samme linjene vi har i Norge, så det er ikke mye nytt genmateriale å hente derfra. Siden 2006 er det eksportert en del dunkervalper til Sør-Europa (Hellas, Kypros, Italia).

Antall registrerte valper årlig har i snitt ligget på ca. 150 valper de 10 siste årene (130 – 180). Det ble en oppsving i 2009 med 201 registrerte valper, og dunkeren var for første gang på 20 år landets største støverrase.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Fruktbarheten i dunker er meget god, de siste 10 årene har kullstørrelsen økt med 1 ekstra valp i snitt. Gjennomsnittlig kullstørrelse i 2012 var på 9 valper, og de 10 siste årene er gjennomsnittlig kullstørrelse 8,3 valper.

Effektiv populasjonsstørrelse

I 2011 ble det gjennomført en blodprøveaksjon for å måle den genetiske variasjonen i rasen. Vi har foreløpig ikke mottatt en skriftlig rapport, men har fått opplyst at den genetiske variasjonen er meget bra, 0,72.

Innavlsgrad

Avlsrådet jobber for å sette sammen kombinasjoner med så lav innavlsgrad som mulig, og har som målsetting å holde gjennomsnittlig innavlsgrad per år på under 3,3%. Høyeste tillatte innavlsgrad er av NHKF satt til 6,25% beregnet på 5 generasjoner. Gjennomsnittlig innavlsgrad i kullene født i 2011 og 2012 er 1,3% beregnet på 5 generasjoner, og 2,09% beregnet på 6 generasjoner.

Bruk av avlsdyr

Avlsrådet søker å styre bruken gjennom å ha kontroll på bruk av hanhunder. Tisper uten jakt-premie vil få en godkjenning, men må selv være premiært eller ha premierte avkom ved et eventuelt neste kull. Tispene skal ha kjent HD status grad A, B eller C. De skal være klinisk friske uten kullsøsken eller avkom med epilepsi (EP) eller epilepsilignende anfall eller epifysedysplasi.

Avlsrådet fører liste over hanhunder godkjent for avl. Hundene på denne listen skal ha kjent HD status grad A, B eller C. De skal være jaktpremiert og klinisk friske uten kullsøsken eller avkom med EP/EP lignende anfall eller epifysedysplasi.

Kombinasjonene settes sammen etter følgende kriterier:

1. Helse
2. Bruksegenskaper
3. Eksteriør

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Dunkeren er lite utbredt ut over Norges grenser, og det er kun i Sverige det finnes noe av betydning. Disse er svært knyttet til populasjonen i Norge og kan regnes som samme populasjon. Det er i senere år eksportert enkeltindivider til Italia, Hellas, Tyrkia og USA.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Overordnet mål for rasen (beskrevet tidligere). Dunkeren skal være en sunn og frisk rase.

Rasekarakteristiske trekk og egenskaper med hensyn til jaktegenskaper, type, eksteriør og mentalitet skal befestes og videreutvikles for å sikre fremtiden for vår største nasjonale harehundrase.

Kortsiktig målsetting

Best mulig helse og bruksegenskaper i hver kombinasjon. Avlsrådet skal svare raskt og konkret på de enkelte parings forespørsler. Kombinasjonen skal søkes satt sammen etter gjeldene kriterier i samråd med de enkelte oppdrettere.

Langsiktig målsetting

Best mulig helse, bruksegenskaper og eksteriør i kombinasjonene under de enkelte avlssesongene. Tilstrekkelig antall kombinasjoner.

Avlsrådet skal gi god og riktig informasjon vedrørende rasen. Avlsrådet skal holde seg kjent med rasen og dens utvikling. Avlsrådet skal ha dialog med oppdrettere og hanhundeiere. Avlsrådet skal ha kontakt å søke kunnskap hos NHKF, NKK, NVH (Norges Veterinærhøgskole) og øvrige kunnskapsbærere.

Øvrige tiltak for korte og langsiktige målsettinger

- Informasjon til oppdrettere og til den enkelte dunkereier for å sikre bredden i rasen med hensyn til genetisk variasjon.
- De ulike kåringer vi har (Årets dunker, Årets dunker unghund,) er middel til å få flere aktivt med på utstillinger og prøver.
- Hannhundaksjon – kartlegging av de enkelte hannhunder. Oppdrettere må følge opp sine kull – oppmuntre til utstillinger og prøver (avlsskåringene – oppdretter - tisper – hannhund med flest jaktprøvestarter),
- Jobbe for å ivareta et miljø hvor åpenhet er et arbeidsredskap for å bevare rasens helse og bruksegenskaper.
- Rekruttering av nye harejegere og dermed flere valpekjøpere. Ungdomsprisen og harejaktas dag er tiltak for å stimulere nye jegere
- Debutantmesterskap innføres høsten 2013. Premiere beste debutant (hund som ikke tidligere er stilt på prøve).

Få engasjert den jevne harejeger som kun bruker sin hund til jakt til å stille på utstillinger og prøver. Ved at vi på den måten får premiært flere hunder som tilfredsstiller avlskravene, får vi samtidig økt den genetiske variasjonen.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Dunker fremstår i dag som en frisk og godt egnet brukshund for det formål den er tiltenkt.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Hofteleddsdysplasi (HD)

HD fikk fra midten av 80 tallet et stort fokus hvor etter hvert debatten gikk høyt hvorvidt dette var et reelt problem for rasen. I begynnelsen av 80 årene var det under 10 % av hundene som ble røntget og fokuset økte etter hvert andelen av røntgede hunder. Det ble innført krav om kjent HD status for avlsdyr. Avlsrådet for dunker innførte avlsrestriksjoner hvor kun frie hunder kunne benyttes i avl

Over en tiårsperiode fra omlag -93 ble omtrent halvparten av hundene røntget, og snittet for hunder med dysplasi i denne perioden lå på omkring 27 %. Tross innførte restriksjoner syntes frekvensen å være stabil og endatil noe økende. NKKF gjennomførte 2002/03 en undersøkelse som viste at svært få av hundene med HD viste tegn på redusert ytelsesevne.

Med bakgrunn i dette tillot avlsrådet fra 2002 forsiktig avl på hunder med svak grad. Det er siden anvendt en del hunder med svak grad. I tillegg er det benyttet to tisper med middels grad i et pilotprosjekt (2008 og 2011).

NKK indeksberegner HD på de fleste raser og beregninger på dunkere foreligger siden noen år tilbake.

Status

Siden om lag 2010 syntes HD frekvensen å være økende. Det er uklart hva som ligger bak, og det kan være flere årsaker til dette. Det kan være at innføring av indeks har gitt «falsk» trygghet, det kan være hunder fra noen uheldige kombinasjoner som trekker opp og det kan være nye avlesere eller endrede rutiner hos NKK. Årsakene synes sammensatte.

Handling

Avlsrådet utarbeider stipulert indeks for de enkelte kombinasjoner og indeks skal være høyere en snittet for rasen, jo høyere jo bedre. Hunder med grad C benyttes, da mot partnere av sikre linjer og som gir indeks likt frie hunder eller bedre.

Fremtidsplan

I en liten rase som dunker er det ikke hensiktsmessig med ytterlige restriksjoner da dette antas å snevre avlsbasen i for stor grad. Hunder med grad C vil fortsatt kunne benyttes og hunder med grad D kan vurderes brukt, da etter svært nøye vurdering hvor hunden innehar egenskaper langt utover snittet for rasen og dets avkom antas å tilføre rasen verdifulle egenskaper.

Situasjonen rundt tendensen med økende andel hunder med HD skal følges nøye. Likeså skal sammensetning av de enkelte kombinasjoner vurderes nøye, og det skal fortsatt etter-

strebes en så gunstig indeks som mulig.

Da HD situasjonen i rasen syntes å være i endring vil det ikke være hensiktsmessig å søke om fritak for krav om kjent status. Avlsrådet skal søke kunnskap om hunder med HD og i hvilken grad disse er påvirket av lidelsen.

År	Reg tall	Røntget	% røntget	AB	CDE	% CDE
80-84	1858	181	9,7	150	31	17,1
85-89	2011	442	22,0	351	91	20,6
90-94	1466	564	38,5	446	118	20,9
95-99	1188	627	52,8	462	165	26,3
00-04	897	421	46,9	301	120	28,5
05-09	797	261	32,7	195	66	25,3
10-12	428	121	28,3	64	57	47,1

Fig 1. Utviklingen i femårsintervaller

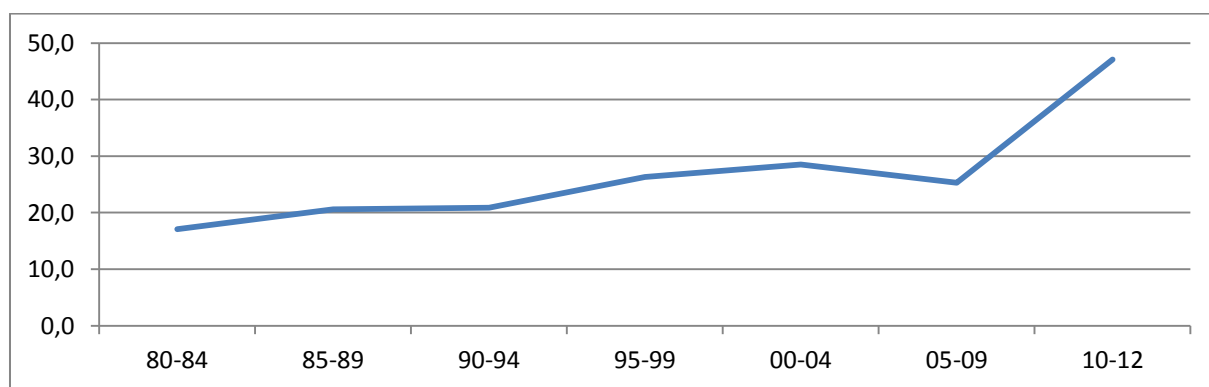

Fig 2. Utviklingen syntes økende

Epilepsi – EP eller EP-lignende anfall.

Epilepsi / EP-lignende anfall finnes i rasen og utviklingen synes å være økende.

Historie

EP / EP-lignende anfall har nok vært i rasen i svært mange år, antagelig omtrent på samme nivå som for alle raser generelt. Iflg NKK ligger snittet for hunder generelt på om lag 1%.

For dunker ble det økt fokus fra omkring år 2000 da mer kjente hunder og linjer viste seg affiserte. Dette fokuset har øket ytterligere de senere år.

Avlsrådet har i det senere kartlagt alle kjente tilfeller hvor de eldste affiserte er fra -92. I de fleste tilfellene fra de senere år foreligger det veterinærattest, helsemelding eller bekreftelse fra eier. Denne kartleggingen inneholder 45 affiserte hunder (jan, 2014). Det er kun 67 unike foreldredyr til disse hundene. Dette i tillegg til kartlegging med stamtavleoppsett viser grunn til å anta at det meste av EP/EP-lignende anfall i dunker har autosomal recessiv nedarving.

Status

Hver generasjon syntes å ha 3-5 affiserte individer. Affiserte hunder for hele perioden 1992 - 2010 er 1,02 % av registrerte hunder. Snittet for 1996 – 2000 er 1,1 %, snittet for 2001 – 2005 er 1,4 % og snittet for 2006 – 2010 er 1,9 %. Dette viser en økende tendens.

Handling

Det gis normalt ikke anbefaling/godkjenning til kullsøsken og foreldre til affisert hund. I kull hvor det forekommer enkeltstående individ med epilepsilignende anfall, kan det gis godkjenning for inntil 2 kull på kullsøsken. Disse kullsøsken skal være N JCH og minimum 5 år gamle. Det skal ikke være affiserte hunder i kullene til foreldrene.

Forsiktig bruk av halvsøsken tillates, da mot hunder av sikrest mulig linjer. Det bes om blodprøve av affiserte hunder og det er svært viktig at avlsrådet får kjennskap til ethvert tilfelle.

Handlingsplan

Målsetningen er å unngå ytterlige økning i forekomstene, og aller helst bidra til synkende tendens. Dette fordrer at avlsrådet for kjennskap til ethvert tilfelle slik at risikoparringer kan unngås.

Avlsrådet skal jobbe aktivt mot NKK og NVH for å skaffe seg best mulig kunnskap om sykdommen og om mulig bidra til genetisk forskning på område.

Hypotyreose – lavt stoffskifte

Historie

Hypotyreose, lavt stoffskifte har vært i rasen i mange år. Det var stort fokus på sykdommen på begynnelsen av -90 tallet. Siden den tid er det rapportert om et lite titalls tilfeller.

Status

Det rapporteres «år om annet» om nye tilfeller. Det er antagelig «mørketall». Påvisning av tyreoglobulin antistoffer (TgAA) hos en klinisk frisk hund indikerer økt risiko for å utvikle sykdommen.

Handling

Det gis ikke anbefaling / godkjenning til syke hunder og nært beslektede hunder bør brukes mot hunder fra familier hvor det ikke er forekomst av sykdommen

Handlingsplan

Avlsrådet skal følge utviklingen. Informere og oppfordre hundeiere til å rapportere om nye

tilfeller.

Andre helseproblemer

Epifysedysplasi. Det var noen tilfeller på -90 tallet og i begynnelsen av 20 tallet. NVH har gjennomført et forskningsprosjekt som ikke førte til noe konkret konklusjon, men sykdommen anses å ha autosomal recessiv nedarving. Ingen nye tilfeller i den senere tid.

Hjertefeil. Det er kjennskap til noen sjeldne tilfeller og det går år mellom hvert tilfelle.

Allergi. Det er kjennskap til noen sjeldne tilfeller og det går år mellom hvert tilfelle.

Furunkulose. Sykdommen var vanlig frem til -90 tallet, men er mer sjelden nå. Dette antas å være positivt resultat av krysningsprosjektet.

Hårsekkmidd. Sykdommen var vanlig frem til -90 tallet, men er mer sjelden nå. Dette antas å være positivt resultat av krysningsprosjektet.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Rasen slet utover i -70 og -80 åra med smale avlsbaser og problemer som følge av dette. Det ble igangsatt ett krysningsprosjekt hvor det ble kryssset inn hunder fra andre raser. Dette antas å ha betydning for den stadig økende kullstørrelsen.

Det har gjennom historien forekommet hanner som fremstår lite fertile og tisper som ikke blir drektige.

Status

Forekomst av lite fertile hanner og tisper som av forskjellige årsaker ikke blir drektige syntes konstant og kanskje noe økende.

Handling

Hanner

Hanner som benyttes gjennom avlsrådet og viser seg lite fertile vil ikke få tildelt tisper. Det kreves sædtest av hanner som skal benyttes i avl.

Tisper

Oppdrettere oppfordres til å få målt progesteron nivå gjennom blodprøve for å fastsette rett parringstidspunkt. Dette gjøres enkelt gjennom innsendt blodprøve tatt 7-9 dager etter at tisper begynte å blø.

Handlingsplan

Avlsrådet skal følge utviklingen vedrørende fertilitet og fruktbarhet. Økt informasjon mot oppdrettere vedrørende parringer synes nødvendig.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Kortsiktige mål: De enkelte kombinasjoner skal settes sammen på beste måte med dagens kunnskap om helse, bruksegenskaper og eksteriør.

Langsiktige mål: Forbedre bruksegenskaper, helsesituasjon og beholde et godt rasetypisk eksteriør. Dunker skal være blant de ledende, langbeinte harehundraser i Norge.

Prioritering og strategi for å nå målene

Kortsiktige mål: Avlsrådet skal skaffe seg størst og best mulig kunnskap om avlshundene rasen har per dato. Sammensetning av de enkelte kombinasjoner utføres med utgangspunkt i denne kunnskapen.

Langsiktige mål: Avlsrådet skal skaffe seg størst og best mulig kunnskap om hundeavl generelt. Dette gjennom diverse kurs og gjennom kontakt med øvrige avlsråd, NHKFs avlsrådskontakt, NKK og NVH. Avlsrådet skal legge vekt på informasjon og godt samarbeid med oppdrettere og hanhundeiere.

Mentalitet og bruksegenskaper

Atferd

Atferdsproblemer

Dunker oppfattes som en trivelig uproblematisk rase å leve med, uten noen nevneverdige atferdsproblemer. Veike hunder og hunder med intoleranse for samme kjønn forekommer.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Eventuelle atferdsproblemer vil bli vektlagt i de enkelte kombinasjoner der det forekommer.

Prioritering og strategi for å nå målene

Rasens atferd er fullt akseptabel på det nivået den ligger nå.

Fortsette å dokumentere eventuelle avvik fra ønsket atferd, og ha med seg den kunnskapen inn i avlsarbeidet.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Dunkeren finnes i hovedsak i to karakteristiske fargevarianter, sort/blakk og droplet, med hvite tegninger. Nyanser, og grad av blakkefarge kan som for et annet særnorsk dyr, fjordingen, variere en del, men en for varm brunfarge er mindre ønskelig. Dunkeren kan også opptre i en sort variant, såkalt "svartdunker". Denne typen er mindre ønskelig. De "sorte" hundene er ofte spedere bygd, og har ofte en kortere og dårligere pels. Den "sorte" typen finnes både som sort/blakk og droplet variant. De beste kjennetegnene for disse variantene er at den sorte eller droplete fargen strekker seg fra snuten og bakover til ned under hasleddene. Blakk fargen på disse hundene kommer ikke frem i hode, skulder og lår når de blir voksne. De har også en bred sort eller grå rand i kanten på innsiden av ørene, og de har

oftest karakteristiske ildflekker over øynene. De fleste gjenkjenner som oftest de sort/blakke av "sort" type, men mange har lett for å overse den droplete "sorte" varianten.

For en som ikke kjenner rasen inngående, kan det i noen tilfeller være vanskelig å skille den "sorte" typen fra andre forholdsvis mørke dunkere som ikke er av den sorte typen. Enkelte hunder skifter forholdsvis lite farge i voksen alder. De beholder den sorte eller droplete fargen i hodet, og skulder og lår vil være mer eller mindre sotete. Disse hundene må ikke forveksles med den "sorte" typen.

Overveiende hvit farge (50% eller mer) er ikke tillatt.

Til hjelp for dommerne har NKK gitt følgende instruks om bedømmelsen av krysningshunder i Dunkerrasen. (HS-sak nr. 171/04, 26.08.04):

Dommer skal ikke diskvalifisere for avvik fra standarden når det gjelder farge og høyde hos hunder som kan dokumentere å være innkrysningshunder fra 1. og 2. generasjon.

Utstiller er ansvarlig for å informere om at hunden er enten 1. eller 2. generasjons innkrysningshund.

Her er det klar tale om ikke å diskvalifisere på grunn av farge og høyde. Men i utgangspunktet må det være klart at hensikten med de fremmede genene ikke er å tilføre dunkeren nye eksteriøre trekk. Det må derfor tas hensyn når det gjelder typen.

Vi har eksempler på at krysningshunder av 2. generasjon kan se ut som gode dunkere. Men når en hund typemessig bærer tydelig preg av det fremmede blodet, er det ingen mening i å gi denne hunden en for høy premiegrad, selv om den er relativt velbygget. Vi appellerer derfor til edruelighet i bedømmelsen av krysningshundene.

Overdrevne eksteriørtrekk

En del hunder er for lette og høystilte, med for spinkel benbygning og et for lett snuteparti, og hodet bæres for høyt. Skulderen er steil, og hunden mangler forbryst. Slike hunder virker "opphengte", og står dårlig på bena.

De avviker tydelig fra den riktige typen av dunker, som skal virke relativt lavstilt og har solide ben – en hund som utstråler kraft, uten å virke tung.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Eksteriørmessig er dunkeren i dag en noe mer broket forsamling enn på 1980 og 1990 tallet. Hovedpopulasjonen av dunkere kan nok karakteriseres som gode eller meget gode dunkertyper, men en del av populasjonen bærer naturlig nok preg av at det er foretatt innkrysnings siden 1989. Hovedfokus for oppdrettere og avlsråd har vært å sikre helse og jaktegenskaper, slik at dunkeren blir en etterspurt jakthund med et funksjonelt eksteriør.

Innkryssingen av andre raser har medført et noe uensartet eksteriør, noe vi må tillate oss på kort sikt. Heldigvis finnes det en del utmerkede og meget gode typer, også blant dunkerne med innslag av andre raser.

Målsettingen på lang sikt er helt klar at andelen eksteriørmessig og typeriktig dunkere med utmerkede jaktegenskaper skal økes.

Prioritering og strategi for å nå målene

Innkryssing av andre raser har som hovedhensikt vært å bedre den genetiske variasjonen og rasens helsesituasjon.

Avlsrådet benytter følgende prioriteringsrekkefølge ved vurdering av kombinasjoner i avl (iht. NHKF's retningslinjer):

1. Helse
2. Jaktegenskaper
3. Eksteriør

Eksteriøret har derfor prioritet 3. Rasen er i dag såpass liten med ca. 150 registrerte valper årlig, at de «gode» hannhundene raskt blir brukt opp. Det blir derfor tappet sæd som fryses ned av en del jaktlig og eksteriørmessig gode hannhunder. Pt er det lagret frossen sæd fra 22 hannhunder. Disse vil være et viktig tilskudd for å bevare den korrekte dunkertypen også i fremtiden.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Dunkeren fremstår i dag som en frisk og velegnet hund til det formålet den er fremavlet for. Miljøet rundt rasen samt NHKF, NKK og NVH syntes seg sitt ansvar bevisst vedrørende en av våre nasjonale raser.

Med fortsatt fokus på helse, jaktegenskaper og det rasetypiske eksteriøret, vil dunkeren være et naturlig valg også for fremtidens jegere.

Finskstøver

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Finskstøveren er et resultat av kryssavl på 1800-tallet da det i Finland var en økende interesse for å få fram en egnet jakthund av støvertype. Når det hele begynte vet man ikke nøyaktig, men noen har hevdet at det kan ha startet alt på 1700-tallet. Om det er tilfellet, kan man nok snakke om kun tilfeldig kryssavl, for noen særfinnisk støvertype fikk man ikke før på andre halvdel av 1800-tallet.

Det sies at rasen er grunnlagt på svenske støvere (senere kalt hamiltonstøver), russisk kostromstøver, foxhound, harrier, kerry beagle (også kalt pocadan) og sveitserstøver, men i hvilken grad de enkelte rasene inngår, vet man ikke. I 1893 ble det imidlertid tatt et initiativ til å skape en homogen rase, fordi disse hundene ble svært populære på grunn av sine utmerkete jaktegenskaper. Den første rasestandarden ble klar i 1932, og stamboka ble stengt i 1948.

Overordnet mål for rasen

Målsettingen for vårt avlsarbeid skal være å forbedre jaktegenskaper, helse, mentalitet og eksteriør.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Rasens registreringstall har hatt en negativ trend de seneste årene fra 229 nyregistreringer i 2008 til 134 nyregistreringer i 2012.

Denne trenden er synonym for de fleste støverrasene med noen få unntak. Årsakene er flere, men én er den stadig voksende ulvestammen som begrenser mulighetene for å bedrive jakt med drivende hund.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Et gjennomsnittlig finskstøverkull i 2012 ligger på 6,3 valper.

Effektiv populasjonsstørrelse

Ikke beregnet

Innavlsgrad

Gjennomsnittlig innavlsgrad (fem generasjoner) på kullene som gikk gjennom avlsrådet i 2012 lå på 0,939 %, noe som avlsrådet sier seg godt fornøyd med.

Bruk av avlsdyr

Finstøveren i Norge og Sverige må betraktes som én populasjon fordi det i stor grad utveksles avlshunder på tvers av grensa. Ingen hannhund skal ha mer enn 6 kull totalt i Sverige og Norge. Hver tisper bør ha maksimum 3-4 kull. For å beholde størst mulig genetisk variasjon, kan det imidlertid settes ytterligere begrensninger der det forekommer flere aktuelle avlshunder i nær slekt.

Råd og nemd ønsker i utgangspunktet å ligge så tett opp til 0 i innavlsprosent som mulig (5 generasjoner), men det vil kunne gis anbefalinger opp i mot 3,5 % hvis det ikke foreligger opplysninger som skulle være til hinder for dette.

Rådet vil unntaksvis kunne godkjenne innavlsprosent opp til maksimalt 6 %. Det må i så tilfelle være lytefrie hunder med utsøkte egenskaper det linjeavles på, og som kan tilføre gener det er viktig og befestet.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det er naturlig at det blir brukt hunder både fra Finland og Sverige i avl her i Norge, men det er under forutsetning at svenske og finske hunder oppfyller det norske avlsrådets krav til avlshunder.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

De viktigste målene er først og fremst å få en bredere avlsbase, skape sunnere hunder og beholde/øke de jaktlige egenskapene.

Prioritering og strategi for å nå målene

Få flere hanhunder inn i avlen, færre kull pr hund, drive størst mulig grad av utavl og vektlegge avl på sunne individer..

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Finskstøveren er i det store og hele en sunn rase, men noen defekter finnes. De mest vanlige beskrives under.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

HD:

HD-frekvensen i finskstøver er ca. 15 %.

Antall HD-røntgede hunder fra 2002 til 2013 var 597 stykker, som tilsvarer ca 25 % av rasens populasjon.

ÅRS-KULL	ANTALL AVKOM	ANTALL RØNTGET	FRIE (A/B)	SVAK (C)	MID (D)	STERK (E)
2002	343	122	102	9	6	5
2003	219	61	56	2	2	1
2004	236	72	64	4	3	1
2005	246	58	53	2	3	0
2006	200	54	45	5	3	1
2007	243	66	60	1	3	2
2008	229	57	43	7	4	3
2009	194	44	34	4	4	2
2010	136	27	20	6	1	0
2011	185	32	28	4	0	0
2012	134	4	4	0	0	0
2013	32	0	0	0	0	0
TOTALT	2397	597	509 ≈ 85 %	44 ≈ 7 %	29 ≈ 5 %	15 ≈ 3 %

EPILEPSI:

I enkelte linjer forekommer arvelig epilepsi.

Hunder som rammes av epilepsi/epilepsilignende anfall for første gang i en så høy alder som 5-6 år, er ikke nødvendigvis disponert for den arvelige varianten av epilepsi (primærepilepsi).

Det kan da være sekundæpilepsi som utløses av andre fysiologiske feil eller mangler. Dersom blodanalyser eller andre kliniske undersøkelser kan stadfeste faktorer som kan ha vært utløsende for epilepsianfallet, og det for øvrig ikke er kjent at individet har nære slektninger med epilepsi, må bruk i avl kunne vurderes.

Der epilepsi eller epilepsi lignende anfall forekommer før 5 års alder gjelder følgende:

Hunder som selv har hatt EP-lignende anfall skal ikke anvendes i avl.

Hunder som har gitt avkom med EP-lignende anfall skal ikke anvendes i avl.

Hund hvis én av, eller begge foreldredyrene har hatt EP-lignende anfall skal ikke anvendes i avl.

I denne gruppen antas det at 100 % er anleggsbærere. (autosomal recessiv nedarving)

Kullsøsken til hunder som har hatt EP-lignende anfall skal ikke anvendes i avl.

Her antas det statistisk at 75 % er anleggsbærere.

Halvsøsken til hunder som har hatt EP-lignende anfall bør, om de skal brukes i avl, anvendes med stor forsiktighet.

Her antas det statistisk at 50 % er anleggsbærere.

KRYPTORKISME:

Kryptorkisme forekommer i ny og ne. Om bare ett enkelttilfelle oppstår i et kull, kan de øvrige kullsøsknene eller mor og far anvendes i avl, men med forsiktighet. Der det forekommer hyppigere, må en vurdere å utelukke avlsbruk.

ATAXI:

Ca. 15 % av rasen er bærere. En av foreldrene må være fri testet for at paringen skal bli godkjent eller anbefalt.

HJERTEFEIL:

Hjertefeil forekommer. Hard bruk av ikke utvokste hunder kan være en utløsende årsak til hjerteproblemer, men det antas at det også er genetiske komponenter for lidelsen. Hunder med hjertelidelser anbefales/godkjennes ikke til avlsbruk. Heller ikke når det er hunder i nær slekt som har lidelsen. Der det er mistanke om slike lidelser i slekta, kan avlsrådet kreve grundig undersøkelse som attesteres fra kompetent hold.

HUDPROBLEMER/ALLERGI:

Hudproblemer forekommer i rasen. Hunder der det finnes dokumenterte hudproblemer i nær slekt, kan anvendes i avl, men da kun under ren utavl.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Det finnes enkeltindivider som ikke parer, men det er ikke noe stort problem i rasen. Da dette ikke er noe problem finnes verken kortsiktige eller langsiktige mål for dette.

Beskrivelse/prioritering av kortsiktige og langsiktige mål

Det har høy prioritet å unngå lidelser/defekter som svekker rasens generelle helse, og en må søke å stimulere rasemiljøet til å opptre redelig, og med stor grad av åpenhet, omkring defekter og sykdommer.

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Finskstøveren hevder seg meget godt på jaktprøver så vel i Norge som i Finland og Sverige. Det har rasen gjort over lengre tid og derfor har den blitt en svært populær harehund i de tre landene.

Prioritering og strategi for å nå målene

I tillegg til gode jaktegenskaper skal det legges vekt på at avlshundene også er dresserbare og lette å få klovdyr-rene. For å opprettholde og helst forbedre bruksegenskapene, skal det avles på individer som gjennom jaktprøver har bevist at de besitter de rette egenskapene.

Atferd

Atferdsproblemer

Finskstøveren er en hengiven og trivelig hund, aggressivitet finnes omtrent ikke. Mentaliteten på rasen har bedret seg betraktelig de seneste ti år. Rasens mentalitet ansees i dag å ikke være noe stort problem, men enkelte individer kan fremdeles være i overkant myke.

Prioritering og strategi for å nå målene

Unngå å avle på hunder som har en mentalitet som ikke er ønskelig.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Finskstøveren hevder seg meget godt på utstillinger, og rasen ligger i snitt nær opp til rasestandarden. I dagens eksteriørbedømmelser fremholdes som oftest at hundene har en god kroppsbygning, med stram rygg, gode vinkler, poter og et godt gemytt.

Når det gjelder mindre gode eksteriøre trekk, så er det som oftest snakk om størrelse og at enkelte er vel grove.

Overdrevne eksteriørtrekk

Enkelte hunder er for lange i ryggen noe som ikke er ønskelig med tanke på belastningen de utsettes for under jakt. Det finnes også en del hunder som er for store og tunge, noe som igjen gir større påkjenninger på hunden. Løse albuer forekommer også, og sammen med en tung kropp kan dette gi skader.

Prioritering og strategi for å nå målene

Det bør ikke avles på for store og tunge hunder, og skal en slik hund gå i avl så bør ikke partneren ha den samme bygningen. Majoriteten av avlshundene bør ikke ligge i det øvre sjikt når det gjelder størrelse. Vi ønsker noe mindre/lettere hunder for blant annet å unngå skader, de skal også være lett-trente. Dette har også kommet til uttrykk fra rasens hjemland.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Avlsrådet for finskstøver arbeider etter de retningslinjer om avlsarbeid som er fattet av NKK og NHKF, videre har avlsrådet utarbeidet egne avlskriterier og avlsmål for rasen. RAS vil i tillegg til dette være et godt hjelpemiddel for å bekjentgjøre og sikre kontinuitet i avlsarbeidet i rasen.

Haldenstøver

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Hvor gammel rasen er, er det ingen som vet helt sikkert. Men den kan i hvert fall spores tilbake til 1860-årene, da en gårdbruker ved navn Hans Larsen Bisseberg i Østfold drev oppdrett av rasen. Den ble da kalt Bisseberghund. Senere har den hatt flere betegnelser, blant annet Ankerstøver. Betegnelsen haldenstøver kom ikke før i 1938.

Det som er den egentlige opprinnelsen antas å være den lokale harehundrasen som fantes i Østfolddistriktet, som en gang tilbake i forrige århundre ble krysset med harrier, foxhund og sannsynligvis beagle.

I hvert fall har haldenstøveren mange felles trekk med både harrier og foxhund, både i farger og kroppsbygning. Den ser da også ut som en lettbygd foxhund.

Det fortelles at rasen lå meget godt an fra århundreskiftet og framover mot 1930-årene. Det var egentlig to typer, en hvit med svarte tegninger, og en hvit med røde tegninger.

1931 står som et merkeår i haldenstøverens historie, og da i negativ betydning. Da gikk det en hundepest over Østfolddistriktet som nesten tok knekken på rasen, i og med at det var her haldenstøveren hadde sin største utbredelse.

Det er på denne tiden vi kommer til en mann som har satt sterke spor etter seg i haldenstøverens utvikling, og som vi kan takke for at rasen fremdeles eksisterer, nemlig Oscar H. Nylænde fra Skjeberg. Han satte seg som mål å få rasen på bena igjen, og arbeidet målbevisst med avl fram til sin endelige standard som ble godkjent i 1952. Nylænde begynte med et meget spinkelt hundemateriale, nemlig restene av rasen etter hundepestens herjinger. Ett av avlsmålene var å avle bort de hvite og røde hundene, slik at en fikk en homogen rasen av hvite og svarte hunder.

Nylænde avlet fram en rekke gode jagere. Det vil ta for lang tid å komme inn på alle disse,

men én må likevel nevnes, nemlig LISE, som en periode først på 50-tallet var en av Skandinavias høyest premierte jakthunder, både på utstilling og jaktprøver. Tispen var også en meget god avlstispe, og fødte i alt 72 levende valper.

I perioden fra 1960 og til i dag har rasens popularitet variert endel. Haldenstøveren er ikke blitt noen stor rase sammenliknet med våre to andre norske harehundraser, nemlig dunker og hygenhund.

Overordnet mål for rasen

Beholde og helst forbedre rasens jaktegenskaper, helse, gemytt og eksteriør.
Øke valpeproduksjonen for om mulig å utvide avlsbredden, redusere innavlsgraden og sikre rasens fremtidige eksistens.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

237 registrerte siden 2001. Registreringer varierer fra ca.10 – 40 pr år.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

6,95 siste 2 år

Effektiv populasjonsstørrelse

Ikke beregnet

Innavlsgrad

5,5% gj.snitt siste 7 år. Innavlsgraden er på vei ned etter innkryssinger.

Bruk av avlsdyr

Når det gjelder bruk av avlsdyr, må dette ses i lys av at haldenstøveren er en fåtallig rase med liten valpeproduksjon. Slik situasjonen er, må en prøve å benytte en størst mulig del av bredden i rasen. Bruk av avlsmatadorer vil fort resultere i innavlsproblemer. Med en så lav valpeproduksjon blir det imidlertid vanskelig å snakke om at en og samme hannhund ikke skal være far til mer enn et bestemt prosentantall av årlig fødte valper. For øvrig så blir det lagt betydelig vekt på helse og jaktlige egenskaper når det gjelder valg av avlsdyr i rasen.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Ikke vært aktuelt foreløpig

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Øke registreringstallet

Prioritering og strategi for å nå målene

Stimulere og oppfordre tispeeiere til å ha valpekull. Oppfordre hundeiere til å stille på jaktprøver generelt.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

God helse, ingen kjente helseproblemer

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

God helse, ingen kjente helseproblemer.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Nei

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Beholde den gode helsen i rasen.

Prioritering og strategi for å nå målene

Fortsatt krav om HD røntgen før evt. paring. Før evt. ny innkryssing må det gjøres en nøye helsemessig vurdering slik at vi unngår å trekke inn evt. arvelige sykdommer i rasen

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Jaktprøveresultater varierer fra år til år med en premieringsprosent fra 50 til 70.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Haldenstøveren er kjent for sitt gode gemytt og sterke nerver. Dette ser ut til å være en sterkt arvelig faktor da avkom etter innkryssningene også har beholdt dette.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Beholde den gode mentaliteten og helst forbedre jaktlige kvaliteter.

Prioritering og strategi for å nå målene

Påvirke til økning i antallet som starter på jaktprøver.

Atferd

Atferdsproblemer

Ingen kjente

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Beholde rasens mentale status

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Oppnår generelt svært gode resultater på utstillinger.

Overdrevne eksteriørtrekk

Av uheldige bygningstrekk som en må være på vakt overfor er:

For tungt hode, kort eller snipet snuteparti, stygge ører, lyse øyne, feil tannstilling og dårlige tenner. Likeså slakk rygg, smal muskelfattig lend og avskytende kryss. Spede eller krokete bein, skjeve haser og dårlige labber med sprikete tær. Krokete eller dårlig båret hale.

Hårlaget er, etter manges mening, blitt noe mykere ved foredlingen av haldenstøveren.

Tidligere var hårlaget grovt og stritt. Vi må her være på vakt, og i hvert fall kreve at hårlaget er tett og godt med god bunn.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Beholde/evt. forbedre rasens gode eksteriør.

Prioritering og strategi for å nå målene

Være på vakt i avlsarbeidet

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

- å øke registreringstallet
- å påvirke til økning i antallet som starter på jaktprøver og utstillinger.
- å beholde og helst forbedre rasens jaktlige kvaliteter.
- å beholde og helst forbedre rasens gode helse
- å beholde og helst forbedre rasens mentale status.
- å beholde og helst forbedre rasens eksteriør.

Hamiltonstøver

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Hamiltonstøveren er en svensk rase som bærer navn etter Svenska Kennelklubbens første ordfører, hoffjegermester og greve Adolf Patrik Hamilton (1852 – 1910). Han var en ihuga harejeger og hans to hunder Pang og Stella var viktige avlshunder for den rasen som etter hans død skulle bære navnet hamiltonstøver. Først i 1921 fikk rasen dette navnet, en rase som var tuftet på avlsarbeid som hadde blitt bedrevet siden 1890-årene. Men det var først i 1953 at stamboka ble lukket.

Det har selvsagt kommet svenske støvere til Norge med jevne mellomrom i alle år. Vi hører om svenske støvere hos forstmester Aubert i Sørkedalen rundt 1890 og hos Grev Wedel Jarlsberg på samme tid. Utover 1900-tallet øker antallet svenske støvere og oppdrettere som Otto Dahl, Bisseberg Larsen, Lilleberget og etter hvert Arnt Grøttum og L.O. Kjellemo gjør seg sterkt gjeldende med sine oppdrett. Disse avlet fram gode jakthunder i stort omfang og har hatt stor betydning for hamiltonrasen her til lands. Fra 40-tallet og utover kom nye, betydningsfulle og dyktige oppdrettere til. Trygve Nyseths kennel Gropmarkas på Lillehammer var sentral – Mjøslias kennel og Håkon Opperud søkte mot Grøttums linjer og ble sentral på midten av 1900-tallet og utover. I Trøndelag vokste også rasen sterkt fram, og den dag i dag står hamiltonstøveren sterkt i trønderfylkene. Ved Norsk Harehundklubs jubileum i 1952 ble hamiltonrasen beskrevet som en rase i jevn framgang som aldri hadde vært større enn den var da.

Fra slutten av 1900-tallet har hamiltonstøveren som andre raser hatt en tallmessig dalende tendens. Rasen merker også konkurranse fra andre raser, og spesielt fra finskstøveren som tok over mye på 70-tallet og framover. Allikevel holder rasen god stand. Den markerer seg sterkt på jaktprøver og hevder seg stadig helt i toppen i ulike mesterskap.

Overordnet mål for rasen

Det overordnede målet er å fremme rasens helse, jaktegenskaper, mentalitet og eksteriør.

Populasjonsstørrelse

Midt på -80 tallet lå registreringstallene i Norge på rundt 200, med et toppår i 1984 med 211 valper. Etter år 2000 har det sunket til under 100, med bunnåret 2010 med kun 32. Nå er tendensen stigende igjen her til lands, og i 2012 ble det registrert 89 valper.

En kan se på hamiltonstøveren i Norge og Sverige som én populasjon fordi det i stor grad utveksles avlshunder over grensa. Dessuten handles det valper begge veier. På ti år ser vi at registreringstallene for de to landene i sum er mer enn halvert.

Registreringstall fra 2003 til 2012 i både Norge og Sverige:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Norge	94	83	120	96	54	79	53	32	52	89
Sverige	587	604	382	492	354	380	399	258	256	241
Tilsammen	681	687	502	588	408	459	452	290	308	330

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Gjennomsnittlig kullstørrelse lå i 2012 på 7,0 valper.

Innavlsgrad

Gjennomsnittlig innavlsprosent på de paringer som har gått gjennom det norske avlsrådet ligger meget lavt, på bare 0,31 % i 2012. Også i 2011 var graden 0,3 %, beregnet på 5 generasjoner. Ingen andre harehundraser ligger per dags dato så lavt.

Bruk av avlsdyr

Hver aktuell hannhund prøves i første omgang på 2 kull i Norge. Viser den imidlertid god nedarving og får flere jaktpremierte avkom, kan det vurderes 3 kull. Hver tisper bør ha maksimum 3 kull, men også her kreves det jaktpremierte avkom før den anbefales til et tredje kull. For å beholde størst mulig genetisk variasjon, kan det imidlertid settes ytterligere begrensninger der det forekommer flere aktuelle avlshunder i nær slekt. Omparing tillates ikke.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det er naturlig at det blir brukt hunder fra rasens hjemland, Sverige, men det er under forutsetning at svenske hunder oppfyller det norske avlsrådets krav til avlshunder.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Målet er å framskaffe hunder med god helse og samtidig bevare og helst forbedre rasens gode jaktegenskaper, gemytt og eksteriør. Ettersom populasjonen har vært synkende, er det et mål for rasen at flest mulig tispeiere setter på sin tisper. Jo flere valper født, jo flere hunder vil tilfredsstille avlskravene og dermed være med på å sikre det genetiske mangfoldet for framtida. For å få en større andel av den totale populasjonen i avl, må en stimulere til at flere er aktive på prøver og utstillinger.

Prioritering og strategi for å nå målene

Stamtavla til nye kull skal bestå av 30 forskjellige individer fire generasjoner tilbake for å få anbefalt paring fra avlsrådet. (30/30) Det kan i helt spesielle tilfeller godkjennes paringer med 29/30 i stamtavlen dersom følgende kriterier oppfylles:

- At det ikke er hannhunder med 30/30 i noenlunde nærhet til tispens geografisk.

- At den kombinasjonen gir en lav innavlsgrad på 5 ledd – under 0,8.
- At tispene ikke har noen, eller har avlet noen dokumenterte arvbare sykdommer/defekter.

Krav til hannhunder:

Min. 1. AP jaktprøve - Good eller bedre på utstilling – jaktpremierte foreldre – HD-status A, B eller C som skal være kjent før paring.

Først benyttes den til 2 kull før den settes på vent. (evt. et 3. kull dersom jaktpremierte avkom)

Eventuelle forekommende defekter, les mer under helse.

Krav til tisper:

Skal være jaktpremiert – Good eller bedre på utstilling – HD-status A, B eller C som skal være kjent før paring.

2 kull før den settes på vent. (evt. et 3. kull dersom jaktpremierte avkom)

Eventuelle forekommende defekter, les mer under helse.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen med strategi for å redusere forekomst av de angitte defekter.

Hamiltonstøveren er en allment sunn og frisk hund. Under beskrives sykdommer/defekter som kan forekomme.

HD:

Den norske HD-statistikken de siste 10 årene (2003 – 2013) viser at 14,5 % har HD. De siste 5 årene har det av uforståelige grunner økt til 19,5 %.

NHKF gjennomførte 2002/03 en undersøkelse som viste at svært få av hundene med HD viste tegn på redusert yte-evne. Derfor ser avlsrådet ikke noe problem i å anvende hunder med grad C i avl, men da mot partnere som er fri og har en god HD-indeks. Dessverre er det i gjennomsnitt bare én eller to hunder i hvert kull som blir røntget, og dermed blir statistikken usikker.

Epilepsi:

I enkelte linjer forekommer arvelig epilepsi, men forekomsten både i Sverige og Norge ser ut til å ha blitt redusert de siste årene. Stor grad av utavl (30/30) tror en kan ha vært med på å redusere forekomsten.

Der epilepsi eller epilepsilignende anfall forekommer før 5 års alder gjelder følgende:

Hunder som selv har hatt EP-lignende anfall skal ikke anvendes i avl.

Hunder som har gitt avkom med EP-lignende anfall skal ikke anvendes i avl.

Hund hvis én av, eller begge foreldredyrene har hatt EP-lignende anfall skal ikke anvendes i avl.

I denne gruppen antas det at 100 % er anleggsbærere. (autosomal recessiv nedarving)

Kullsøsken til hunder som har hatt EP-lignende anfall skal ikke anvendes i avl. Her antas det statistisk at 75 % er anleggsbærere.

Halvsøsken til hunder som har hatt EP-lignende anfall bør, om de skal brukes i avl, anvendes med stor forsiktighet. Her antas det statistisk at 50 % er anleggsbærere.

Hunder som rammes av epilepsi/epilepsilignende anfall for første gang i en så høy alder som 5-6 år, er ikke nødvendigvis disponert for den arvelige varianten av epilepsi (primærepilepsi). Det kan da være at andre fysiologiske feil eller mangler utløser epilepsianfallet. Dersom blodanalyser eller andre kliniske undersøkelser på hunder over 5 år kan stadfeste slike faktorer, og det for øvrig ikke er kjent at individet har nære slektninger med epilepsi, må bruk i avl kunne vurderes.

Kryptorkisme:

Meget sjeldent forekommende. Dersom en enkelt hannhund i et kull blir kryptorkid, kan helsøsken og foreldre anvendes i avl, men da med forsiktighet.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Hamiltonstøveren er en frisk rase, og reproduksjonsproblemer er ikke et nevneverdig problem hos rasen.

Mentalitet og bruksegenskaper

Hamiltonstøveren er en hund med stor jaktlyst, men samtidig lett å prege. En gjennomgående egenskap er at hamiltonstøveren er lett å gjøre rådyr-ren, enkelte er til og med født helt uten noen form for klovdyrinteresse.

Jaktprøver

Hamiltonstøveren gjør det meget bra på jaktprøver. Den har en høy premieringsprosent sammenliknet med andre raser. Siste tilgjengelige statistikk er fra 2011 hvor det var 76 % premiering i Ep. «Årets jakthund» som Norges Jeger og Fiskerforbund har kåret blant alle typer jakthunder siden 1995, har kun blitt tildelt fire harehunder. Tre av de fire har vært hamiltonstøvere!

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Kontinuerlige forsøk på å forbedre rasen som jakthund.

Atferd

Atferdsproblemer

Hamiltonstøveren har et robust og nervesterkt gemytt. Det er svært sjelden at vi ser nervøse og krypende hunder. Den er i gjennomsnitt en føyeelig, snill og en rolig familiehund, men hunder med lav toleranse for individer av samme kjønn kan forekomme.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Det finnes lite statistikk på eksteriør. Det generelle inntrykket er at det bare unntaksvis dukker opp hunder som avviker så mye fra rasestandarden at de ikke kan premieres.

Overdrevne eksteriørtrekk

Enkelt feil som gikk igjen tidligere er korte, bratte kryss som igjen gir korte, stive bakbensbevegelser. Det forekommer mer sjeldent i dag. Andre mindre ønskelige feil som kan forekomme er sotete lår eller gjennomslag av brunt på kryss og rygg.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Beholde og videreutvikle eksteriøret så nært opp til rasestandarden som mulig.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Avlsrådet for hamiltonstøver arbeider etter de retningslinjer om avlsarbeid som er fattet av NKK og NHKF. Videre har avlsrådet utarbeidet egne avlskriterier og avlsmål som er nedtegnet i dette RAS-dokumentet. RAS vil være et godt hjelpemiddel for å bekjentgjøre og sikre kontinuitet i det framtidige avlsarbeidet.

Hygenhund

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Rasen hygenhund er en norsk rase som har vært brukt som drivende hund på tradisjonell hare- og revejakt. Prokurator Hans Fredrik Hygen som ble født på Odals Verk i 1808 betraktes som opphavsmann til rasen som senere fikk navnet hygenhund. Hygen ble allerede som unggutt sterkt interessert i harejakt og harehunder gjennom sin far som også var en ivrig harejeger og bestyrer ved verket. Hans far hadde meget gode hunder, såkalte Odalshunder, som var meget godt ansett på begynnelsen av 1800-tallet.

Da Hygen var ferdig med sin utdanning omkring 1829, var faren død og hundene spredt. Han fikk derfor ikke anledning til, som han hadde ønsket, å bygge videre på denne gamle stammen. Etter å ha undersøkt hva som fantes av gode harehunder i de nærmeste distriktene og prøvd noen forskjellige, fikk han høre om en hundestamme rundt fortet Urskog som lå i Aurskog-Høland i Akershus. Fra denne stammen kjøpte han sin første tise i 1830 – Diana. Diana var middels stor, sped og lett av bygning med store ører, og hadde en kastanjebrun farge med hvite tegninger. Hun fikk flere kull og ble stammor for hans videre oppdrett. Det antas fra anerkjent hold på den tiden at Hygen var den første her i landet som begynte med planmessig oppdrett av harehunder.

Omkring 1832-34 ble Diana parett med den hvite- og rødflekkete Spillop til gårdbruker Nygård i Asker. Avkommene ble ypperlige jagere, sies det, og selv beholdt Hygen tisper Klinge. Også hun spedlemmet som moren og grågul og hvit av farge. Etter hvert flyttet H.F. Hygen til Ringerike. Her fant han flere sorte harehunder av Ringerikstypen som han valgte å pare sine tisper med. Først i 1862-65 fant Hygen for annen gang en hvit og rød hund til paring. Det var Alarm, tilhørende lensmann Kahrs. Alarm var slående lik Spillop som han brukte i avlen 30 år tidligere. Fra Alarm og senere paringer med hunder av samme type og avstamning, kom fargen rød med hvite tegninger (eller omvendt) inn i Hygens hunder. Sort og brunt forekom likevel på noen valper i de fleste kull. Dette er slik vi fortsatt ser i dagens hygenhund. Etter hvert tok sønnen A.B. Hygen over oppdrettet med sin Klinge IV. På den tiden var rasen kommet nokså nær den typen vi har i dag, men var noe tettere bygget, lavere og lengre i kroppen og mer bredbringet.

Andre ivrige hygenhundoppdrettere sist på 1800-tallet var S. Overn og Trond Enger. De laget i fellesskap et kull mellom sortbrune Siri til Overn og rødhvite Klang til Enger hvor resultatet blant annet ble den berømte Findop 675, som igjen ble en av rasens fornemste matadorer. Enger fikk i sin tid Løvenskjolds pokal for sitt hygen-oppdrett. Det var på den tiden at grunnlaget for hygenhundens eksteriør ble opptrukket.

Noen rasestandard fantes ikke før "Specialklub for norske harehunde" ble stiftet i 1902. Klubben ble dannet for å redde stumpene av det som var igjen av "de norske harehunder". På samme tid kom stambokføring av hundene i gang. Standarden for hygenhund av 1902 ble i grove trekk stående til 1927. Sterke krefter i NKK hadde den formening at avlsmessig var hygenhunden en for liten rase for fornuftig avl. De mente at hygenhund og dunker derfor burde slås sammen til én rase. Tross sterke motforestillinger i harehundmiljøet bestemte Norsk Kennel Klub i 1925 at hygenhund og dunker skulle slås sammen og kalles Norsk Harehund. Dette varte til 1934 da rasene igjen ble skilt og fikk hver sin standard. Sammen-slåings-perioden fikk ikke den effekt som tilsiktet idet de fleste oppdrettere valgte å være tro i mot sine raser. Noen paringer mellom dunker og hygenhund ble riktignok foretatt, og den svarte fargen som nærmest var borte festet seg igjen i rasen. Dette ble sett som et positivt resultat av sammenslåingen idet ensidig avl på rødgul hygenhund etter hvert ga et dårlig hårlag og fargen ble blass og gul. Jevnlig innslag av svart farge ga et bedre hårlag noe Bernt Hygen påpekte i en artikkel allerede i 1903. Etter 1934 har hygenhund og dunker vært to atskilte raser, men har naturligvis en del fellestrekk ut fra deres bakgrunn. Losmålet til hygenhund har fra første stund vært spesielt med en vakker lys klang. Fargemessig har rasen det meste av tiden vært rød med hvite tegn. Enkelte individer var sorte og hvite eller hvite med røde eller sorte tegninger. Særlig målet har gjort at mange fikk en forkjærlighet for rasen. Interessen for de norske rasene hygenhund, dunker og haldenstøver holdt seg stor helt fram til midten av 1960-tallet med årlige registreringer på ca. 1000 hunder. Da begynte de utenlandske harehundrasene å gjøre sitt inntog for fullt. Og nå utgjør de norske rasene kun 20 % og har ca. 200 registreringer årlig.

Overordnet mål for rasen

Overordnede avlsmål for hygenrasen er å opprettholde en sunn og sterk jakthund med en så vid avlsbase som mulig ut i fra de gitte forutsetninger. Hygenhunden skal beholde sitt rasepreg og det spesielle losmålet rasen er kjent for.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

I løpet av de siste 13 år, 2000-2012, er det født og registrert til sammen 457 hygenvalper. Dette gir i snitt ca. 35 valper årlig. Gitt en levealder på hundene på 11 år, og med et frafall underveis av ulike årsaker på 10-15 %, vil populasjonen i 2013 bestå av 300-350 hunder.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

For perioden 2000-2012 er det født 71 kull med til sammen 457 registrerte valper. I tillegg er det noen valper som har gått med under fødsel eller de første leveukene.

Kullstørrelsen blir derfor i snitt 6,4 valper gjennom de siste 12 år.

For perioden 1990 – 1999 lå kullstørrelsen i snitt på 5,0 valper (427 valper i 86 kull)

Innavlsgrad

Som den norske rasen hygenhunden er, er det ikke bare å gå utenlands å finne nytt avlsmateriale som typemessig likner. Slik sett har vi en utfordring med å beholde bredden i rasen. Men det er allikevel i noen tilfeller blitt kryssset inn andre raser i hygenhunden. Fra 1976 til 2012 er det kryssset inn dunker 6 ganger, finskstøver 2 ganger og hamiltonstøver 1 gang. I tillegg ble det så sent som i 2012 laget 2 krysningskull med dunker, hvorav det ene med dunkertispe. Disse er x-registrert og kan bli brukt tilbake både i hygen- og dunkerrasen.

Noen linjer ser ut til å avle bedre og jevnere jakthunder enn andre, og dermed kan det lett bli avlet noe mye på disse. For de 2 siste årene har innavlsgraden målt i fem generasjoner i snitt ligget på 2,29 % i 2011 (3kull) og 2,49 % i 2012 (7kull). Ingen paringskombinasjoner med innavlsgrad mer enn 6,25 % vil bli godkjent av avlsrådet.

Bruk av avlsdyr

I små raser vil det aldri bli snakk om matadoravl på noen få individer, samme hvor gode nedarvere de måtte være. Det hadde fort ført rasen opp i et hjørne med en meget trang avlsbase som resultat. Slik det er nå, har avlsrådet sagt at en hannhund ikke skal ha mer enn 25 avkom etter seg. Det kan godkjennes bruk av hunder med svak grad av HD i avlen, dersom motparten har A-hofte. Avlsrådet har en hannhundliste hvor aktuelle hannhunder er satt opp. Kriteriene for å komme på hannhundlista er at hunden er jaktpremiert, har godt og stabilt lynne, minimum 3 poeng hva gjelder støting i fot- og tapsarbeid, samt 1. pr/Very Good på utstilling. Dette kan fravikes ved spesielle årsaker. Tisper som det skal avles på bør også være jaktpremiert, men det er ikke et absolutt krav. Som for hannhundene, bør heller ikke tispene ha mer enn 25 avkom.

Vi ser nok behovet for år om annet å foreta noen innkryssninger.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Norge er rasens hjemland, og vi har ingenting å hente fra utlandet.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Avlsrådet sin målsetting er å opprettholde hygenhunden som den spesielle harehundrase den er, med sitt særegne losmål.

Prioritering og strategi for å nå målene

For å oppnå å holde innavlsgraden på et forsvarlig nivå, må det produseres minst 40 hygenvalper årlig fra flere avlslinjer. Individer fra spesielt interessante avlslinjer skal stimuleres til å brukes i avl. Avlsrådet må opprettholde god kontakt med rasemiljøet for å utveksle erfaringer og for å stimulere oppdrettere og hannhundeiere til å anvende avlsrådet når det er aktuelt å pare. Bare det kan sikre en bærekraftig og framtidsrettet avlsplan.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Hygenhunden er en frisk hunderase. Det var noen tilfeller av sykdommen epifysedysplasi i rasen rundt år 2000. Sammen med veterinærhøgskolen har vi klart å drible oss gjennom den

utfordringen, og nå har ikke rasen noen store helseproblemer/defekter.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Med unntak av epifysedysplasi som er en dødelig sykdom, har ikke rasen noen farlige sykdommer å stri med. Det har vært noe allergi, uten at man kan si noe om hvor det oppstod, og det forekommer tilfeller av haleknekk fortsatt.

HD var veldig i skuddet for en del år siden, og de fleste raser har krav om kjent HD status for å kunne brukes i avl. Hygenhunden er ikke noe unntak. Nå har man etter hvert sett at harehundene i liten grad plages nevneverdig av HD, og det er åpnet for å bruke hunder med svak grad, C, i avl.

Oversikt over HD-status de siste 10 år for hygenhund

År	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Total
Ant.røntget	15	8	8	12	17	12	8	8	15	6	109
HD A	8	5	5	10	15	9	7	3	13	3	78
HD B	2	1	-	2	-	1	-	3	1	1	11
HD C	4	1	3	-	-	2	1	1	1	1	14
HD D	1	1	-	-	2	-	-	1	-	1	6
Andel HD frie	67%	75%	63%	100%	88%	83%	88%	75%	93%	67%	82%

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Det er registrert et par tilfeller av sterile hannhunder, men det er ikke å anse som noe stort problem.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Beholde og helst forbedre rasens gode helse.

Prioritering og strategi for å nå målene

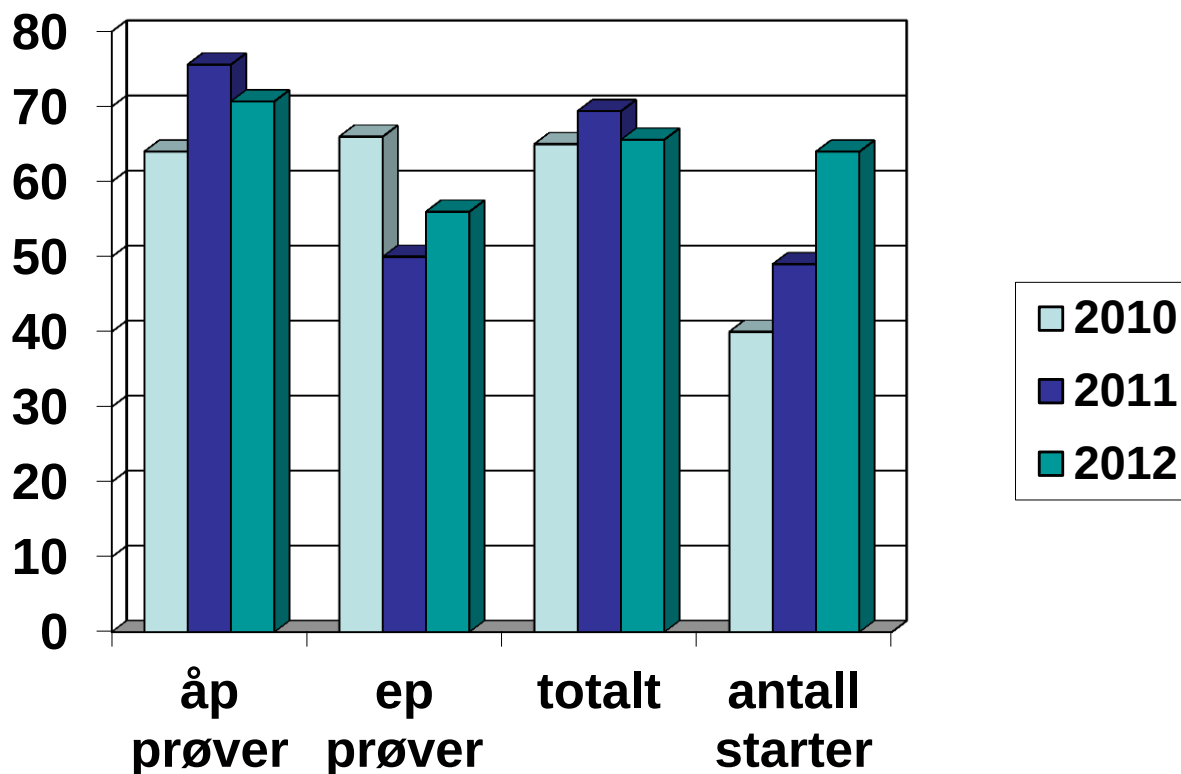
Under planlegging av kull så må vi være bevisst på ikke å blande mulige bærere av epifysedysplasi med hverandre. Unngå å bruke hunder med kjente defekter i avl. Hunder med svak grad av HD kan pares, men da med en hund med A hofter.

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Deltakelsen på jaktprøver har vist en stigende tendens, med en stabil, høy premieringsprosent. Vi viser i den forbindelse til jaktpremieringer i prosent de tre siste år, fordelt på åpne prøver og eliteprøver.

Tab: Forholdet mellom antall starter og premieringsprosent på de enkelte prøvetyper for årene 2010-12

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Hygenhunden har i dag meget god mentalitet. Det sees sjelden aggressive hunder og rasen betegnes som harmonisk. Jaktlig ligger hygenhunden langt over det den har vært før, og viser at rasen ligger i toppen blant støverrasene

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- **Langsiktige mål**

Beholde og helst forbedre rasenes jaktlige kvaliteter

- Arbeides med kontinuerlig

- **Kortsiktige mål**

1. Kartlegge løshet i fot og tap etter jaktprøveresultater fra sesongene 2011/12, 2012/13 og 2013/14
 - Kartleggingen klar innen utgangen av 2014
2. Kartlegge hygenhundens særpregede losmål og videreforedle det.
 - Kartleggingen klar innen utgangen av 2014

Prioritering og strategi for å nå målene

Innhente opplysninger fra statistikker/oppdrettere/valpekjøpere/unghundeiere slik at avlsrådet får kartlagt bruksegenskaper i rasens populasjon

Atferd

Atferdsproblemer

Generelt sett har det vært svært lite atferdsproblemer i rasen. Rasen fremstilles som veldig solid.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Ikke nødvendig å sette opp egne mål for dette punktet da atferdsproblemer nærmest er ikke-eksisterende i rasen.

Prioritering og strategi for å nå målene

Opprettholde rasens gode atferd.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

I dagens eksteriørbedømmelser fremholdes som oftest at hodet er godt med passe ansatte ører, bra pelskvalitet, god rygglinje, gode bevegelser, godt gemytt og bitt uten anmerkninger.

Når det gjelder mindre gode eksteriørtrekk er det som oftest snipete /støverpregede hoder (etter innkryssing) og "smale" individer med grunne underlinjer og til dels fraværende brystkasser.

Overdrevne eksteriørtrekk

Det finnes ingen overdrevne eksteriørtrekk i rasen hygenhunden.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Gjennom avlsmål arbeides det kontinuerlig med rasens eksteriørtrekk og det er derfor ikke nødvendig med langsiktige og kortsiktige mål.

Prioritering og strategi for å nå målene

Ingen prioritering nødvendig, se ovenstående punkter.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Avlsrådet for hygenhund arbeider etter de retningslinjer om avlsarbeid som er fattet av NKK og NHKF. Videre har avlsrådet utarbeidet egne avlskriterier og avlsmål for rasen. RAS vil i tillegg til dette være et godt hjelpemiddel for å bekjentgjøre og sikre kontinuitet i avlsarbeidet i rasen.

Luzernerstøver

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

De sveitsiske støverrasers opprinnelse kan spores langt tilbake i tid. Det er påvist at det for over 2000 år siden bruktes flere forskjellige slags jakthunder i det som den gang het romerske Helvetien, det nåværende Sveits. På 1400 tallet ble italienerne oppmerksom på disse hundenes gode jaktegenskaper på hare, likeså franskmennene på 1700 tallet. På denne tiden ble nok avlen ispedd blod fra franske hunder som ble innført til Sveits av leiesoldater. I året 1832 publiseres en standard for hver og en av de daværende sveitsiske variantene. I 1909 så man over disse standarder og konstaterte at Thurgauer laufhund hadde forsvunnet helt. I 1933 fastsettes en enhetlig standard for alle de fire gjenværende varianter av de sveitsiske støverne.

De første luzernerstøverne ble importert fra Sveits til Norge av Hjalmar Juell først i 1880-årene. Deretter importerte han en ny tise både i 1890 og i 1901. I 1909 importerte han en hannhund. I og med at hundene kom til forskjellige tider, ble det ikke drevet renraset avl på dem. Verdt å nevne er Einar Evju som lyktes svært godt med sine hunder og sitt oppdrett i mellomkrigsårene.

Gudolf Skuterud var en som hadde forkjærlighet for de sveitsiske støverne. Han importerte Lola von Lunden 60/1280 fra Sveits i 1960. NKK ga tillatelse for innkrysning av schweizerstøver i luzernerstøveren, og Lola von Lunden ble paret med Gruveåsens Rapp. Det resulterte i et kjempekull med 14 valper. Når disse krysnings-valpene ble paret videre i rasen, fikk avkommene tilbake de riktige luzernerfarger. Uten denne innkrysningen hadde trolig luzernerstøveren vært tapt som harehund i Norge.

Overordnet mål for rasen

Overordnede avlsmål for luzernerstøveren er å opprettholde rasens jaktlyst, opprettholde rasens sunnhet og helse, motarbeide løshet, forsterke målet, holde innavlsgraden under 4 % beregnet på 5 generasjoner, bevare rasens eksteriør så lik rasestandard som mulig og

bevare rasens naturlige renhet for klovdyr.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Antas å være 288 hunder i Norge i 2013, beregnet ut i fra registreringstall de 10 siste år.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Gjennomsnittlig kullstørrelse i Norge de siste 10 år (2003-2012) er 4,3.

Gjennomsnittlig kullstørrelse i Sverige de siste 5 år (2008-2012) er 4,9.

Gjennomsnittlig kullstørrelse i Sveits de siste 5 år (2008-2012) er 4,8.

Innavlsgrad

Innavlsgraden for luzernerstøveren har de siste 10 år (2003 - 2012) et gjennomsnitt på 1,53 % (5 generasjoner). Dette er en reduksjon med over 50 % fra kull født på 90-tallet.

Bruk av avlsdyr

I en liten rase er det viktig å ha klare retningslinjer på dette. I sine avlskriterier for rasen har avlsrådet en bestemmelse om at ei tispe ikke bør ha mer enn 20 valper etter seg. Når det gjelder hannhunder, bør disse ikke ha mer enn tre (3) paringer eller ca. 20 valper etter seg.

Hannhundbruk de siste 10 år fordelt på kull/hanner

År	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
kull/hann	6/5	13/11	7/6	7/7	5/4	4/4	4/3	5/4	5/4	3/3

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det er naturlig å samarbeide med rasens hjemland, Sveits. Fra tid til annen har en hentet nytt avlsmateriale, fortrinnsvis tisper, derfra. Pr. 2013 er det to importerte tisper i avl i Norge. Det har gjennom tidene vært en suksessfaktor for rasen å benytte importhunder i avl. Pr. 2013 har alle importerte hunder gitt jaktpremierte avkom.

Det er også et godt og nødvendig samarbeid med Sverige. Den svenske populasjonen er større enn både den norske og sveitsiske, og utgjør derfor en viktig del av avlsbasen. Når det gjelder populasjonen i Sveits er denne i stor grad helt ubeslektet med den norske. Det er den viktigste styrken med å benytte avlsmateriale derfra.

Videre er det verdt å nevne at luzernerstøveren er utbredt over hele Europa. Det er også enkelte stammer av rasen i Canada.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Vårt viktigste mål er å sørge for minst mulig grad av innavl. Vi må være obs på å bruke flest mulige hannhunder og unngå å få avlsmatadorer. Det er om å gjøre å få brukt mest mulig av genmaterialet vi har til rådighet for dermed å holde rasen frisk og sunn i framtiden.

Vi vet i dag at innavl lett fører med seg diverse sykdommer og defekter, og har som mål å holde oss under 4 %. Ønskelig at det skal være 0 % innavl på de fleste kull i en periode.

Prioritering og strategi for å nå målene

For å beholde og nå våre mål om liten innavlsgrad, er det viktig at dette gjøres over flere generasjoner. Vårt ønske er at flest mulig følger avlsrådets råd når det gjelder avl. Desto flere paringer vi har kontroll over i avlen, desto lettere er det for oss å korrigere vårt arbeid med avlsmålene underveis. Det er svært viktig å innhente nytt blod fra Sveits fra tid til annen, også i fremtiden. Dette for å opprettholde innavlsprosenten på et så lavt nivå som mulig.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

HD har vi lite av i rasen, så lite at det ikke er noe problem. Derfor har vi åpnet for å bruke hunder med grad C i avlen, dersom de forøvrig besitter attraktive egenskaper og gener.

Det er viktig at vi er bevisste på at vi ikke får inn sykdommer som svekker rasens generelle gode helse. Det er avdekket noen tilfeller av epilepsi. Dette følger avlsrådet nøye, og en vil være påpasselig med ikke å bruke blod hvor dette forekommer.

Her er en oversikt over HD - status de siste 10 år:

År	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAL
Antall røntget	13	20	11	30	8	10	6	10	4	19	121
HD A	10	16	6	13	3	5	4	5	3	14	79
HD B	2	3	4	5	3	3	1	1	1	5	28
HD C	1	1	1	2	2	2	1	3	-	-	13
HD D	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Andel HD-frie	92 %	95 %	91 %	90 %	75 %	80 %	83 %	60 %	100 %	100 %	87 %

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Det er svært lite helseproblemer i rasen. Det har kun vært enkelte få tilfeller av sykdommer/feil som er gjort kjent for avlsrådet og som det tas grundig hensyn til i avlsarbeidet. I og med at rasen er såpass liten, blir det enklere å holde kontroll med problemene slik at dette ikke eskalerer. Det er stor åpenhet om helseproblemer, sykdommer og defekter i rasen. Dette gjør arbeidet enklere.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Rasen har hatt flere forekomster av sterile hannhunder som har vært forsøkt benyttet i avl. Dette har avlsrådet tatt tak i. Det foretrekkes at alle hannhunder som skal benyttes i avlen tar en sæd-test før parring slik at sæd-kvalitet/sterilitet konstateres i forkant. Luzernerstøveren er en såpass liten rase at den ikke har råd til at tisper benytter sterile hannhunder og av den årsak går tomme.

Utover dette har det gjennom tidene vært forekomster av andre reproduksjonsproblemer uten at det har vært nødvendig med spesielle tiltak.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Være bevisste på at vi ikke får inn sykdommer som svekker rasens generelle gode helse
- Kontrollere epilepsifare i rasen ved videre avl
- Ha en stor åpenhet og aksept for å være ærlige omkring helseproblemer/sykdommer/defekter

Prioritering og strategi for å nå målene

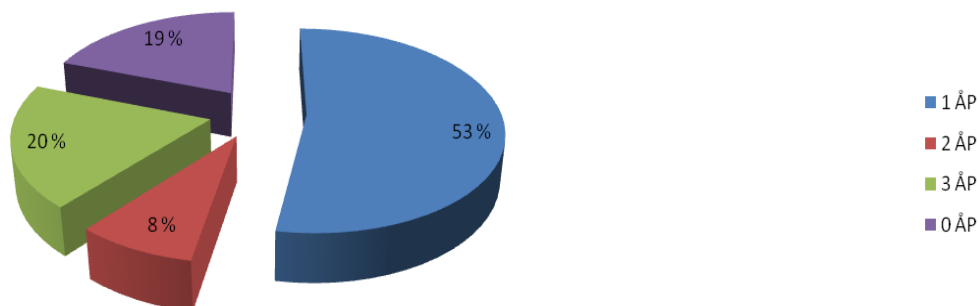
Kontroll av avlsråd og åpenhet blant eiere.

Mentalitet og bruksegenskaper

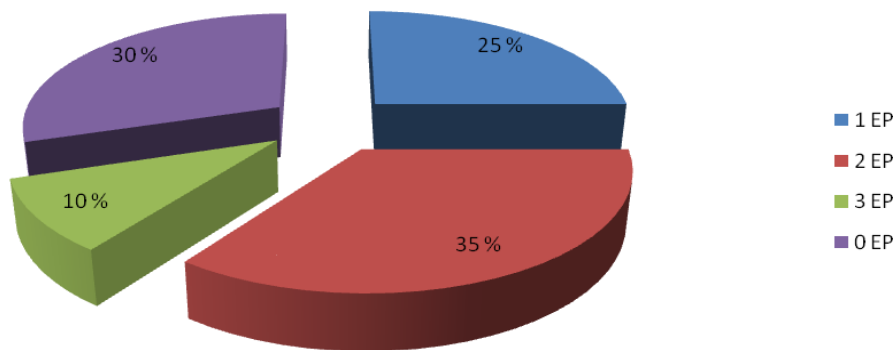
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Når det gjelder jaktprøver de senere år har både deltakelse og graden av premierte hunder økt i stor skala. Vi viser i den forbindelse til jaktprøveresultatene for sesongen 2012/2013:

Antall premieringer på ÅP sesongen 12/13

Antall premieringer på EP sesongen 12/13

Av alle starter i ÅP og EP er hele 81 % av totalen premiært.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Mentaltester har aldri vært nødvendig i rasens eksistens, da dens lynne er meget lugnt og trivelig. Dens mentale egenskaper er kjent som den perfekte familie/jakthund.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- **Langsiktige mål**

Beholde og helst forbedre rasenes jaktlige kvaliteter

- Arbeides med kontinuerlig

- **Kortsiktige mål**

1. Kartlegge jaktlyst etter jaktprøveresultater fra sesongene 2011/12, 2012/13 og 2013/14
 - Kartleggingen klar innen utgangen av 2014
2. Kartlegge løshet i fot og tap etter jaktprøveresultater fra sesongene 2011/12, 2012/13 og 2013/14
 - Kartleggingen klar innen utgangen av 2014
3. Kartlegge målets hørbarhet etter jaktprøveresultater fra sesongene 2011/12, 2012/13 og 2013/14
 - Kartleggingen klar innen utgangen av 2014

Prioritering og strategi for å nå målene

Innhente opplysninger fra statistikker/oppdrettere/valpekjøpere/unghundeiere slik at avlsrådet får kartlagt bruksegenskaper i rasens populasjon

Atferd

Atferdsproblemer

Generelt sett har det vært svært lite atferdsproblemer i rasen. Rasen fremstilles som veldig

nervestærk, men unntak av noen få individer som har vært litt ”myke”.

Rasen kjennetegnes som en rase med meget godt gemytt og humør.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Ikke nødvendig å sette opp egne mål for dette punktet da atferdsproblemer nærmest er ikke-eksisterende i rasen.

Prioritering og strategi for å nå målene

Opprettholde rasens gode atferd.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

I dagens eksteriørbedømmelser fremholdes som oftest at hodet er godt med passe ansatte ører, bra pelskvalitet, god rygglinje, gode bevegelser, godt gemytt og bitt uten anmerkninger.

Når det gjelder mindre gode eksteriørtrekk er det som oftest at det er sot i tanfargen og at fargen ellers er for mørk. Videre er det også ofte tilfeller av opptrukken buk.

Overdrevne eksteriørtrekk

Det finnes ingen overdrevne eksteriørtrekk i rasen luzernerstøver.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Gjennom avlsmål arbeides det kontinuerlig med rasens eksteriørtrekk og det er derfor ikke nødvendig med langsiktige og kortsiktige mål.

Prioritering og strategi for å nå målene

Ingen prioritering nødvendig, se ovenstående punkter.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Avlsrådet for luzernerstøver arbeider etter de retningslinjer om avlsarbeid som er fattet av NKK og NHKF, videre har avlsrådet utarbeidet egne avlskriterier og avlsmål for rasen. RAS vil i tillegg til dette være et godt hjelpemiddel for å bekjentgjøre og sikre kontinuitet i avlsarbeidet i rasen.

Schillerstøver

Rasens historie, bakgrunn og utvikling.

Schilleren ble framavlet og navngitt av landbrukeren Per Schiller i Stenungsund i Bohuslen i Sverige. Per Schiller ble født i 1858 og døde nyttårsnatten 1892, 34 år gammel.

Schillerstøverens utspring er noe uklar men den har aner fra Østerrike siden 1400 tallet. Flertallige støverraser ble tatt med hjem til Sverige av svenske soldater som hadde vært nede i Europa og kriget. Per Schiller hadde tilsammen med et fåtall hundeinteresserte et relativt stort antall avlsdyr som til stor del ble importert fra Syd-Tyskland, Sveits og Østerrike som igjen resulterte i en støver av god stamme. Det finns også blodslinjer fra engelske hunder. I begynnelsen fikk disse støverne ikke noe navn ettersom rasen ikke var godkjent av den Svenska Kennelklubben, men gikk under betegnelsen krysset stamme.

Nåværende schillerstøver har sitt utspring i Per Schillers stamhundene Tamburin 1 og Ralla 1. Med disse hundene vant han Stockholmsutstillingen i 1886, som dessuten var Sveriges første offisielle hundeutstilling. Deres barnebarn Polka 1 og Vals 1 vant Gøteborgutstillingen i 1891. Etter sin død fortsatte avlsarbeidet av broren, Karl Schiller. Året 1907 fikk rasen sitt navn og har siden 1903 ikke vært innblandet i noen offisiell raseinnkrysning før nå ganske nylig. Rasen har en forkjærlighet til og drive rev, men anvendes framfor alt i dag som en god harehund. Schilleren er spornøye og er kjent for og ha et godt mål med god hørbarhet. Som familiehund er schillerstøveren ideell da den har et veldig behagelig temperament og fremstår som en meget nervestærk hund.

Overordnet mål for rasen.

Når en skal avle hunder, må en ha klart for seg hva slags hunder en ønsker, og prioritere deretter. Som ellers i livet kan en fort komme til å ønske seg "alt", men det fører ofte ikke til framgang på noen områder. Vel er det moro å ha en vakker hund, men om eksteriør får for mye av oppmerksomheten, så oppnår vi mindre framgang på jaktegenskaper. Slik er det bare.

Det er jakthunder vi vil ha, sunne og friske sådanne. Derfor vektlegger avlsrådet følgende egenskaper i en klart, prioritert rekkefølge:

- Helse
- Jaktegenskaper
- Gemytt
- Ekstriør

Det fins ingen individer som ikke har negative anlegg. Blant de 30 til 40 000 genene som en antar en hund har, vil det alltid være gener som disponerer for eksempel sykdom. Derfor er det av største viktighet at ingen hunder blir anvendt for mye i avlen uansett hvor god den måtte være. Avlsrådet ser det som viktig og avle fram hunder som er tidlig utviklet.

Rasens populasjon.

Populasjonen i Norge er så liten (82 registreringer de siste 10 år) at det fra norsk synspunkt er mest riktig å betrakte den svensk-norske populasjonen som én og samme, og dermed følge retningslinjene for avl mest mulig i tråd med de svenske. Registreringene i Norge varierer fra 0 og opptil ca 30 pr. år. Ved siden av fødte valper i Norge hentes det hunder fra Sverige. Det antas at det er ca. 150 schillerstøvere i Norge 2013.

Gjennomsnittelig kullstørrelse.

6,8 siste 5 år.

Innavlsgrad.

1 % gj.snitt siste 10 år.

Bruk av avlsdyr.

Avlsrådet følger bl.a. disse retningslinjene for vårt avlsprogram:

- Ingen tisper skal ha flere enn tre kull. Men for å få anbefaling tredje gangen, må tisper ha jaktpremierte avkom.
- Vi etterstreber mest mulig utavl, og vil ikke godkjenne paringer hvor innavlsprosenten er høyere enn 2,5% målt på fem generasjoner.
- Omparing tillates ikke, uansett om tidligere kull har vært aldri så vellykket.
- Hannhunder skal ha minimum 1. ÅP på prøve, og minimum 2. premie på utstilling for å anvendes i avl.
- Dersom en hannhund er svært ung, og en kan forvente mer premiering senere, kan

den anvendes med "bare" en 2. ÅP på prøve.

- Ingen hannhund skal i dagens situasjon ha mer enn 3 kull i Norge, eller maksimalt 6 kull til sammen i Norge og Sverige. Hannen testes i 2 kull og settes deretter på venteliste for videre avl.
For og brukes videre i avl fordres det at ca. 10 % av valpene oppnår premiering på utstilling og prøve.
- Tisper skal være jaktpremiert, og ha minimum 2. premie på utstilling for å anbefales i avl.
- Hanner som er sunne og friske og som oppfyller visse jaktlige og eksteriøre krav, men som ikke har de premieringer som kreves, kan prøves i avl i et begrenset antall parringer. Deretter settes de på venteliste og anvendes til fortsatt avl under forutsetning at de første kullene gir jaktprøvepremierte avkom, og at defekter i større omfang ikke forekommer.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land.

Det er helt naturlig og nødvendig å bruke hannhunder som står på den svenske hannhundlista til tisper i Norge. Jevnlig import av hunder med nye linjer fra Sverige til Norge har tatt seg opp de siste 5 år.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.

- Øke registreringstallet.
- Stimulere og oppfordre hundeeierne til å stille på jaktprøver og utstillinger.
- Beholde den gode helsen i rasen.
- Beholde den gode mentaliteten og strebe etter forbedring av jaktlige kvaliteter.

Helseprogram.

HD-frekvensen ligger på ca.25 %.

Det forekommer enkelte tilfeller av PDA..

Det forekommer enkelte tilfeller av kryptorkisme.

Epilepsilignende anfall forekommer, men ikke i stort omfang.

Schillerstøveren har god helse. Norske forsikringsselskaper rapporterer at det er få erstatningsutbetalinger som følge av sykdom i rasen. Derfor er schillerstøveren i billigste kategori å forsikre. Det fins for eksempel andre harehundraser som p.g.a. skadeomfang er dyrere å forsikre. Når det er sagt, så må vi bare erkjenne at også schillerstøveren har arvelige lidelser som krever oppmerksomhet.

For hunder, som har avkom med epilepsi eller epilepsilignende anfall, PDA eller annen hjertesykdom eller hofteleddsdysplasi gjelder nedenforstående helseprogram.
Oppstår andre helseproblemer, som for eksempel infeksjonsutbrudd, vanskeligheter ved paring eller valping, skal dette meldes til avlsrådet.

For andre defekter følges avlsrådets instruksjoner.

Der det er kjente defektnedarvede feil bakover i planlagte kull skal det påses at samme anlegg ikke finnes ved tispa og hannen ved nye parringer.

Epilepsi:

For epilepsilignende anfall gjelder følgende

- Hund som har epilepsilignende anfall skal ikke brukes i avl.
 1. Hund som har avlet avkom med ep-lignende anfall skal ikke brukes i avl.
 2. Hund der den ene eller begge foreldrene har hatt ep-lignende anfall skal ikke brukes i avl.
I denne gruppen er hundene 100 % bærere av sykdommen.
- Kullsøsken til hund med ep-lignende anfall skal ikke brukes i avl.
I denne gruppen er hunden 75 % bærer av sykdommen.
- Halvsøsken til hunder med ep-lignende anfall skal ikke brukes i avl.
I denne gruppen er hunden 50 % bærer av sykdommen.

Hofterledds dysplasi.

- Ingen paringer skal overstige 4 poeng i HD-status etter følgende skalering: A=1 poeng, B=2 poeng, C=3 poeng D=4 poeng E=5 poeng.

PDA eller annen hjertesykdom.

- Om mer en 1- en – av avkommene har sykdommen skal foreldre og søsken ikke brukes i videre avl.

Mentalitet og bruksegenskaper.

- Schillerstøveren er en sterk og jaktlysten jakthund. Den er rask til å ta ut, og den jager radig med et nyansert og festlig målbruk.
- Schillerstøveren har et robust og nervesterkt gemytt. Det er svært sjelden at vi ser nervøse og kryptende hunder. Den er føyeelig, snill, rolig og vennlig overfor barn.
- Jaktprøveresultatene er stabile med en premieringsprosent på rundt 70.

Eksteriør.

Av uheldige eksteriørtrekk som man må være på vakt overfor er:

- Brune hår i mantelen.

Schweizerstøver

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

De sveitsiske støverne er en hel gruppe med aner helt tilbake til romertiden, men det er schweizerstøveren og luzernstøveren som er de mest vanlige i Norge.

Schweizerstøveren kom til Norge på 1800-tallet, og spilte en stor rolle i renavlingen av de skandinaviske støverne. Schweizerstøveren fikk snart ry på seg som en utmerket harehund. Egenskaper som jaktlyst, mål og målbruk ble dens varemerke. Mest ble det snakket om dens voldsomt kraftige mål. Mange av hundene hadde "hylermål". Hunden hylte under losen på en helt spesiell måte. Dette var en prisverdig egenskap i skogen, men ikke fullt så bra i hjemmemiljøet. Det ble sagt at hylerne kunne være vanskelige å ha i hus, så etter hvert avlet man mindre på disse, og hylerne ble med dette borte. Mange savner dette målet, men schweizerstøveren har fremdeles et flertonig og godt hørbart mål. Rasen har hatt og har et godt rotfeste i Norge, og flere oppdrettere har arbeidet entusiastisk for å videreutvikle og tilpasse rasen til våre forhold.

Hundens hjemland

I Sveits, som er rasens hjemland, har vi fire forskjellige raser med samme eksteriørmessige standard, når en ser bort fra fargevariantene. De forskjellige rasene er: Berner Laufhund, Jura Laufhund, Luzerner Laufhund og Schwyzer Laufhund. Allerede i 1883 fikk rasen sin standard, og fra 1880-årene ble det jevnlig fremvist schweizerstøvere på utstillinger. I rasens hjemland og ellers i Europa drev man lenge jakten med store kobbler av hunder. Alt fra 1600-tallet var det kjent at kobbler av schweizerstøvere var i utbredt bruk på jakt, og det gikk frasagn om disse såkalte porselenshunder. Et navn de fikk fordi man mente at de var like delikate som den fineste porselen.

Skipsreder Sørensen begynte å importere schweizerstøvere i begynnelsen av 1900-tallet, med Nettie 473, som den første. Fram mot 1920 ble det importert 5 hunder til. Avl på disse hundene førte til at det ble registrert ca. 900 frem til andre verdenskrig. Et stort oppsving kom på 50- og 60-tallet, med opp mot hele 250 registreringer pr. år. Senere har antall registreringer gått drastisk tilbake og er i dag på et lavmål.

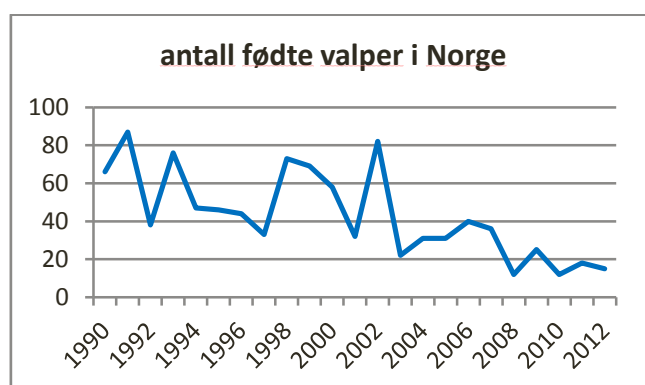
På 50-60-tallet kom to hannhunder hit. Det var Blitz von Dorfberg til Gudolf Skuterud, og Badi du Wanne til Børge Kylland. Begge disse hundene har hatt betydning for avlen. På 90-tallet er det importert 4 schweizerstøvere til Norge som det er en del valper etter, og ei tise har sommeren -99 vært til parring med hannhund i Sveits, noe som resulterte i 6 valper. I 2002 ble det på nytt importert 2 schweizerstøvere, ei tise og en hannhund. Bortsett fra disse importene, er schweizerstøveren fremavlet av det hundematerialet som har vært i landet.

Overordnet mål for rasen

Målsettingen for avlsarbeidet er å opprettholde, og helst forbedre, rasens jaktlige egenskaper, helse, gemytt og eksteriør.

Populasjonsstørrelse

Schweizerstøveren er nå en relativt liten støverrase i Norge. I de to siste tiårene av 1900-tallet ble det gjennomsnittlig registrert om lag 90 valper i året, mens gjennomsnittet har falt til 32 valper i året de tolv første årene av 2000-tallet.

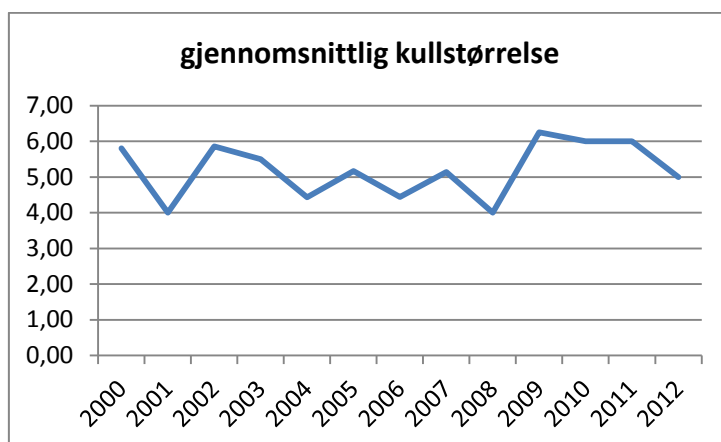

Basert på antall fødte valper de siste 10 årene er det rimelig å gå ut i fra at populasjonen er om lag 300 individer i dag

år	antall kull	antall valper
2000	10	58
2001	8	32
2002	14	82
2003	4	22
2004	8	34
2005	5	28
2006	9	40
2007	8	42
2008	3	15
2009	3	16
2010	2	12
2011	3	18
2012	3	15
totalt	80	414
snitt	6	32

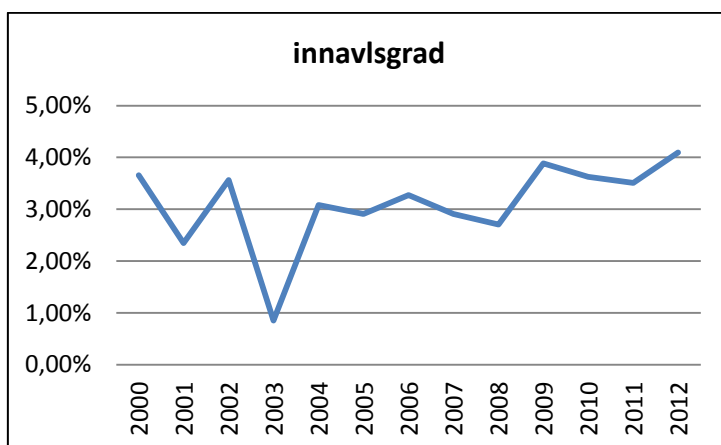
Gjennomsnittlig kullstørrelse

Gjennomsnittlig kullstørrelse siden år 2000 er 5 valper pr kull fordelt på 80 kull

Innavlsgrad

Gjennomsnittlig innavlsgrad siden årtusenskiiftet er 3,18 % basert på 5 generasjoners beregning

Bruk av avlsdyr

år	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ulike hanner per totalt antall kull	4/4	7/7	6/6	6/9	6/7	3/3	4/4	2/2	2/3	3/3

Målet med hannhundbegrensningen er at ingen avlshann bør tillates å bli overrepresentert i den relativt begrensede norske populasjonen. NHKFs retningslinjer angir at ingen hannhund

i utgangspunktet skal ha flere avkom etter seg enn 5 % av summen av fem årsproduksjoner. Hvis vi legger antall fødte valper siden årtusenskiftet til grunn bør hver hann ikke ha mer enn 8 valper etter seg. Dette vil i praksis være meget vanskelig å oppnå, men det bør i så stor grad som mulig siktes mot å utnytte ulike hanner. Retningsgivende grense pr hannhund settes til 2 – 3 kull, avhengig av kullstørrelse.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det er født 167 valper i Sverige fordelt på 24 kull siden årtusenskiftet. Avlsdyrene som er brukt er i all hovedsak hentet fra Norge, og bruk av avlshunder på tvers av grensen vil derfor ikke tilføre nye gener til den norske populasjonen.

Det er innført et antall individer fra Sveits på 1990-tallet og tidlig 2000-tallet. Disse er, med få unntak benyttet i avl i Norge. Likeledes er det eksportert hunder fra Norge til Sveits, Nederland og Tsjekkia de siste tjue årene. Det antas at det er mulig å innhente “nytt blod” fra Sveits fremdeles, men det bør undersøkes grundig slik at importerte hunder faktisk tilfører nytt genmateriale. På sikt kan det bli aktuelt å søke om innkryssing av bernerstøver for å opprettholde tilstrekkelig bred avlsbase

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Målsettingen for avlsarbeidet er å opprettholde, og helst forbedre, rasens jaktlige egenskaper, helse og eksteriør. For en liten rase som schweizerstøveren er det meget viktig at vi lykkes å utnytte avlsbasen maksimalt, uten at det går på bekostning av de nevnte egenskaper. Det er derfor et uttrykt mål å holde innavlsgraden på dagens nivå, og helst redusere den.

Det er også et mål å ivareta den ruhårete varianten av schweizerstøveren. Den ruhårede varianten har eksistert i Norge i lang tid, og det finnes sikre opplysninger om stambokført ruhåret schweizerstøver allerede i 1910. Den ruhårete varianten finnes i dag ikke i andre land enn Norge, og hårlagsvarianten er derfor fjernet fra FCI-standard. I Norge skal fortsatt varianten dømmes på lik linje med den glatthårete, men den kan ikke tildeles CACIB.

Per i dag er det kun noen få individer tilbake, og avlsrådet har igangsatt et målrettet arbeid for å avle videre på disse individene

Prioritering og strategi for å nå målene

3. Øke den genetiske variasjonen: Avlsrådet utarbeider en liste over anbefalte hannhunder, som revideres kontinuerlig. Hannhunder som har 2 – 3 kull under seg blir tatt av listen, og eierne av hannhundene blir orientert. Det jobbes mot at hundene på denne listen i så liten grad som mulig er tett beslektede. Omparing med samme hannhund bør ikke forekomme.

Tispeiere som henvender seg til avlsrådet oppfordres til å benytte hanner som tidligere ikke er brukt i avl, såfremt innavlsgraden er på et tilfredsstillende lavt nivå. Innavlsgrad over 6,25 % basert på 5 generasjoner (DogWeb) godkjennes normalt ikke, og det prioriteres å finne kombinasjoner som gir lavere innavlsprosent enn 3,0.

4. Ivaretagelse av den ruhårede varianten. De siste kullene med ruhårete schweizerstøvere ble født i 2005 og 2007, og to av hundene fra disse kullene blir benyttet i avl i 2013. Det er avgjørende at eventuelle ruhårede avkom blir benyttet

videre i avl hvis vi skal lykkes i å beholde varianten. Avlsrådet vil utarbeide alternative kombinasjoner videre med linjer som i så liten grad som mulig er beslektede. Målet er på sikt å kunne pare to ruhårede hunder.

5. Ingen arvelige defekter/sykdommer skal forekomme hos individer som skal benyttes i avl

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Schweizerstøveren er gjennomgående en sund og frisk hund.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

HD: De siste 10 år er det født ca 400 valper, av disse er det røntget 78 stk. 74 var fri, 1 middels og 3 svak. Dette er ikke noe stort problem, men vi kunne ønske at flere ble røntget.

Hypotyreose (lavt stoffskifte): Det er registrert noen tilfeller av hypotyreose. Det kan være flere årsaker til denne sykdommen, men den vanligste formen antas å ha en arvelig komponent

Bittfeil: vi har hatt noen tilfeller av bittfeil, men det er heller ikke noe stort problem.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Bruke sunde og friske hunder i avlen. Vi håper at flest mulig røntger sine hunder for HD.

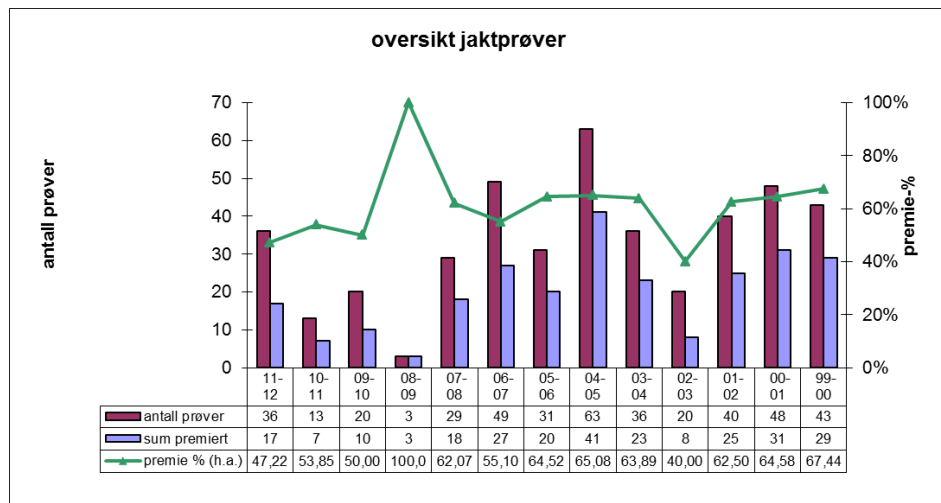
Hypotyreose: En hund som har fått diagnosen hypotyreose skal ikke benyttes i avl. Ved bruk av nære slektninger støtter vi oss til NKKs Avlsstrategi pkt 4.1 "Bare funksjonelt, klinisk friske hunder skal brukes i avl. Hvis nære slektninger av en hund med en kjent eller antatt arvelig sykdom brukes i avl, bør den pares med en hund som ikke kommer fra en familie med lav eller ingen forekomst av tilsvarende sykdom"

Det er meget viktig at tilfeller der denne sykdommen blir diagnostisert blir meldt inn til avlsrådet

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Jaktprøvemerittene har generelt vært bra for schweizerstøveren. Utfordringen ligger imidlertid i å påvirke hundeeiere til å stille på jaktprøve.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Øke antall individer som starter jaktprøver

Prioritering og strategi for å nå målene

Informasjon til valpekjøpere

Atferd

Atferdsproblemer

Hundene fungerer bra i hverdagen og fungerer godt som familiehunder, både i familien og i samfunnet for øvrig. Tidligere hadde schweizerstøveren ordet på seg å være litt utidig. Slik vi oppfatter det er det ingen andre problemer i forhold til atferd. Hundene er i dag meget harmoniske.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Fortsette å avle slik som i dag ved å benytte hunder uten avvik i forhold til forrige punkt.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Schweizerstøveren er en velbygd hund som er vel egnet for det arbeidet den er avlet for. Proporsjonene er gode, den er godt vinklet har lang hals som gjør at det lett å holde hodet i bakken. Den har stor utholdenhet og styrke. Mange hunder blir vist på utstillinger og de fleste får gode kritikker. Fra 2008-2012 er det stilt 78 ulike hunder. Av disse har 58 hunder 1 pr(eller Exc) som best, og av disse igjen har 41 CK/CERT. Videre har 32 hunder 2 pr som best, mens 3 hunder har 3 pr som best. 1 hund er tildelt 0. Det er ingen spesielle krav til resultater, men avlsrådet følger med og vil ikke godkjenne paring der alvorlige feil er påpekt

Overdrevne eksteriørtrekk

Vi kan ikke si at Schweizerstøveren har overdrevne eksteriørtrekk.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Det er viktig å beholde et godt eksteriør som er opp mot standarden. Dette for å ha en hund som fungerer god i arbeidet den skal gjøre i skogen. Vi må særlig passe på at hundene ikke blir for store, at de har gode vinkler og bevegelser. Labbene skal være tette. Ørene skal ikke være for tung, men tynne og godt follede. I tillegg skal vi prøve å avle videre ruhårede hunder. Dette er beskrevet ovenfor.

Prioritering og strategi for å nå målene

Prioritere avlsdyr av gode typer. Velge ut hunder som har vært på utstilling og fått kritikker som ligger innenfor standarden. Prøve etter beste måte å finne kombinasjoner som passer sammen for å opprettholde typen.